

A L M A N A C H

**LITERÁRNÍ KAVÁRNA
PLZEŇ**

2020/2021

/Almanach Plzeň/

Slovo úvodem.....	6
1. kolo – Český národ v kuchyni	11
<i>Jak se vaří Čech</i>	<i>13</i>
<i>Český národ v kuchyni aneb (ne)národní pochoutky</i>	<i>15</i>
<i>Jak se smaží rohlíky</i>	<i>19</i>
<i>In memoriam</i>	<i>23</i>
2. kolo – Antický hrdina dnes mezi námi	27
<i>Antiiós</i>	<i>29</i>
<i>Hérakles a 21. století</i>	<i>33</i>
<i>Návrat chlapce Gitona</i>	<i>39</i>
<i>Skákavej Dan</i>	<i>43</i>
3. kolo – Nemoci mocných	47
<i>Setkání</i>	<i>49</i>
<i>El grande</i>	<i>53</i>
<i>Monopoly</i>	<i>57</i>
<i>Myslíme to upřímně</i>	<i>61</i>
4. kolo – Zazpívejme si!	65
<i>Knižní duše</i>	<i>67</i>
<i>Krvácí</i>	<i>69</i>
<i>Vždycky je o co stát</i>	<i>71</i>
Odborná porota.....	72

Vážení čtenáři,

již pošesté stojíme na konci dalšího ročníku Literární kavárny, jejímž cílem je podporovat mladé talentované tvůrce, poskytnout jim pravidelné příležitosti pro zveřejňování své tvorby a nabídnout jim prostředí, kde na sobě mohou pracovat a zlepšovat se ve své zálibě. Znakem roku 2020 byla bohužel celosvětová pandemie, která zasáhla snad všechny oblasti našeho života, a která samozřejmě ovlivnila i tuto soutěž – kvůli zákazu schůzení jsme nemohli uskutečnit ani jeden ze čtyř plánovaných autorských večerů a žádný ze dvou plánovaných workshopů. Díky dramaturgovi a členovi poroty Zdeňkovi Janálovi se ale konaly všechny večery autorského čtení on-line na facebookovém profilu divadla, a daly tak nejlepším autorům každého kola možnost prezentovat své texty na veřejnosti alespoň touto formou.

V sezóně 2020/2021 byla soutěž opět rozdělena do dvou kategorií, juniorské od 13 do 26 let a seniorské pro autory starší dvaceti šesti let. Jako každý rok byla také rozvržena do čtyř na sebe navzájem nenavazujících kol, která se odlišovala nejen tématem, ale i žánrem, jež bylo nutné dodržet. V každém kole z obou kategorií vybrala odborná porota, ve složení šéfky činohry Apoleny Veldové, zmíněného dramaturga činoherního souboru Zdeňka Janála, Soni Kratochvílové – PR specialistky z Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara a manažerky Nadace Sutnar, hudebníka, moderátora a pedagoga Filipa Koryty, experimentálního básníka Roberta Jandy a Jakuba Doubravy – herce a režiséra Českého rozhlasu, nejlepší texty, které jednotliví autoři prezentovali on-line. O vítězi jednotlivých kol rozhodovala nejen porota, ale také čtenáři z řad veřejnosti prostřednictvím on-line hlasování. A právě Almanach Literární kavárny, který právě držíte v rukou, Vám přináší skvělou možnost přečíst si všechny vítězné příspěvky čtyř soutěžních kol.

Závěrem bych rád poděkoval všem zúčastněným autorům, porotě i Vám, čtenářům, kteří hlasováním podporujete nejen své favority, ale i existenci celého projektu.

doc. MgA. Martin Otava, Ph.D.,
ředitel DJKT

Foto: Martina Root

Český národ v kuchyni

esej, publicistika, reportáž, rozhovor apod.

JAK SE VAŘÍ ČECH

Michal Vorschneider

Vítejte v pořadu Vaříme národy a dnes nás čeká opravdu velké a těžké sousto, ukážeme si totiž jak se vaří poctivý Čech.

Všem je jasné, že základ bude samozřejmě na pivě. Toho budeme potřebovat přesně 138 litrů, tolik si totiž náš Čech průměrně dopřeje za rok, to znamená, že známá věta „Jdu na jedno!“ by u něj doma zazněla ročně 276×. Necháme chvíli podusit, než se udělá pořádný pivní pupek. Poté, co jej vyjmeme z pivní lázně, ho budeme postupně nadívat svíčkovou se šesti, smažákem, řízkou, které si připravil s sebou na cestu, a dolejeme ho ještě jednou plzní. Okořeníme ho notnou dávkou pesimismu, ze všech národů, co vaříme, ho má totiž Čech opět nejvíc. Takže když vám začne v hrnci prskat, že se mu tam nelíbí, jen ho tam pěkně nechte, pesimismus se pak krásně dostane všude. Není však jednoduché, aby si zachoval svou barvu, proto ho budete každé léto muset smažit v Chorvatsku. A nezapomenejte na řízky! Než začneme smažit, obalíme ho. Ale v čem, ptáte se? Nejdříve ho oblečeme do bílého tílka, nezapomeneme na kraťasy s kapsami a nedílnou součástí jsou samozřejmě sandály s ponožkami. Přidáme ledvinku, aby lépe vynikl jeho pivní pupek. Ještě před smažením ho pomažeme pořádnou dávkou opalovacího krému, aby se nám nepřesmažil. Další nutností je přidání hokejového a fotbalového koření, jehož chuť vynikne zejména v kotli. Hlavně pokud vaříme na způsob ostravský anebo pražský, zde se nabízí možnost flambování nebo uzení. V této fázi by nám mohl začít opět prskat, když se totiž ve sportu nedaří, je zle. Doporučujeme tedy vařit hlavně tehdy, kdy nehrozí žádný mezinárodní neúspěch, hlavně v hokeji proti Rusku. To by se náš Čech převařil a celá práce může letět do koše.

Jak jsme zmiňovali na začátku, pravý Čech je opravdu těžký chod, jelikož se mu pořád něco nelíbí. Němci závidí auta, práci, peníze, Slovákovi hory, zde se nabízí recept na mletého Čecha, Chorvatovi moře a spoustu dalších věcí. Proto je třeba přimíchat hojně rostoucí bylinu závistivku českou. Když si má zvolit šéfkuchaře, má vytříbený vkus na ty, co umí udělat mezinárodní skandál. Přisypeme tedy pár ukradených per a červené trenky spolu s velkou znalostí angličtiny. A nebude žádným překvapením, že je opět nespokojený. Zálivku nepřipravíme z ničeho jiného než z alkoholu. Je vcelku jedno, jaký zvolíte, Čech s tímto bude vždy spokojen, ale opovažte se přimíchat pivo, které není české! Slivovice, božkov, plzeň, fernet, becherovka by vám měly na správný základ stačit. Nechte ho chvíli v hrnci podusit, ať pořádně nasaje naší omáčku, to mu pak po tom všem bude veselo a je připraven k podávání. Servirujeme samozřejmě s pivem.

Přejeme Vám hodně štěstí a dobrou chuť!

Jana Karhanová

Narodila jsem se v roce 2004 a již v dětství se zamilovala do příběhů. Avšak tehdy jsem raději poslouchala mluvené slovo, než bych si nějakou knížku přečetla. Jenže pak došlo k obratu a má averze vůči čtení knih se nějak sama překlenula a knihám jsem propadla naplno.

Inspirace a kreativita mě obklopují jako vlny na moři zmítaném bouří a jejich pomyslná hladina má tendenci mě často vtáhnout do paralelního světa – světa vyhrazeného příběhům.

Své první literární pokusy jsem se snažila sepišovat již v dětství, avšak teprve nedávno jsem začala psát pravidelně. Příběhy se staly ještě více součástí mého já – sice to přišlo stejně nenápadně a plíživě jako průzračné nitky ranní mlhy, ale jsem za to nesmírně ráda. Nejráději mám žánr fantasy, kde mám možnost nechat dostatečný prostor své fantazii. Velmi ráda mám i žánr historický, neboť kromě psaní a čtení se zajímám také o historii. Cizí mi však není ani příroda – dlouhé procházky jsou tím, co mi dodává inspiraci a dokáže mi vždy zcela spolehlivě vylepšit náladu.

Leckdo si možná myslí, že není normální netrávit většinu dne na sociálních sítích. Ale já jsem toho názoru, že není normální nežít příběhy.

Jak říká George R. R. Martin: „Čtenář prožije tisíce životů, než zemře. Člověk, jenž nikdy nečte, prožije život jen jeden.“

ČESKÝ NÁROD V KUCHYNI ANEB (NE)NÁRODNÍ POCHOUTKY

Jana Karhanová

Češi. Typickými českými vlastnostmi není jen jistá dávka tvrdohlavosti a umíněnosti nebo ponožky v sandálech při dovolenkové procházce po pláži. Jsme národ mnoha tváří a zájmů. Hodně z lidí, kteří žijí v „srdci Evropy“, se nevěnují pouze nadměrné spotřebě alkoholických nápojů, jejichž spotřebu nám, nutno podotknouti, značně zvyšují zahraniční turisté dychtící po vyhlášeném plzeňském pivu či dobrém moravském víně. Zajímá nás chataření a chalupaření, zahrádkaření, naším velkým koníčkem je i sbírání hub, všemožné kutění... Snad proto se říká: „zlaté české ručičky“. Platí však tohle slavné rčení i v jiných oblastech? Co třeba v gastronomii?

Navzdory tomu, že česká kuchyně není ve světě tak známá jako například kuchyně čínská, italská nebo francouzská, jsem toho názoru, že je stejně chutná a inspirativní. Mezi naše vyhlášené pochoutky nepatří ani smažení červi v trojbalu, šnečí pyré či pečený buldok na víně. Přesto bych si nerada pohněvala nejednu kuchařku nebo hospodyně rouhačským tvrzením, že jídla, jež mají v českých zemích často dlouholetou tradici, jsou nezajímavá a nepříliš dobrá, či dokonce fadní. Je tomu právě naopak.

Pokud se však chceme bavit o české kuchyni jako takové, vyvstává tu menší problém. Co se vlastně rozumí pod pojmem „české jídlo“? Guláš se šesti knedlíky nebo vepřo knedlo zelo a k tomu všemu orosený půllitr obsahující zlatavý národní mok... Ideální představa pravého českého oběda? O tom, že je pivo národním nápojem nazýváno zcela oprávněně, svědčí mnohé. Není tomu příliš dávno, co přišel jeden můj kamarád s velmi efektivní metodou, jak si spolehlivě zapamatovat rozložení barev na české vlajce. „Červená dole – představuje pivo, bílá nahoře – zobrazuje pivní pěnu a modrý klín – to je ucho půllitru!“

Ale jak je to s původem výše zmíněných jídel? Opravdu jsou ryze českým „vynálezem“? Ačkoli snad neznám jediného Čecha, který by alespoň jednou za svůj život neochutnal ani jedno z těchto jídel, jež u nás zlidověla, přesto tyto pokrmy většinou vznikly jako výsledek křížení naší kultury s těmi cizími. Například guláš. Že „gulášek se šesti“ vaří snad v každé české hospodě? Jistě, avšak nastává zde obdobná situace jako třeba u pizzy. Původem cizokrajné jídlo není nikterak těžké ve většině hospod a restaurací sehnat. Navíc ho tu zá snad každý, jenže to z něj ještě nečiní naše jídlo. Podobně jako zmiňovaná pizza připravovaná po celém světě v mnoha různých variacích, k nám guláš připutoval z ciziny. Konkrétně z Maďarska. Kdoví, zda si na pořádné porci guláše nepochutnávali třeba již Kumáni nebo za svého mládí princezna Kunhuta, vnučka Bély IV. A co třeba vepřo knedlo zelo? Původ tohoto jídla není snadné zařadit do konkrétní země nebo oblasti. Různé varianty oblíbené pochoutky se totiž připravují po celé střední Evropě. Některé zdroje však zasvěceně tvrdí, že vepřo knedlo zelo má své kořeny v Bavorsku, jinde je zas vydáváno za zaručeně český „vynález“. Vyberte si...

Máte rádi knedlíky? Mnoho výživových poradců považuje slovo „knedlík“ téměř za nadávku či sprosté slovo. Dle jejich tvrzení konzumace knedlíků a podobných jídel, jež jsou nedejbože třeba tučná, sladká nebo pálivá, škodí našemu zdraví a jíst bychom je neměli vůbec.

Jenže jak už to v životě chodí, co jedna skupina zavrhuje, druhá naopak vřele doporučuje. Aby se v tom pak člověk vyznal...

Při nedávném poslechu jistého rozhlasového pořadu týkajícího zdravé výživy mě napadla trochu ironická, sarkastická, nicméně ne neopodstatněná poznámka, na niž by oslovený odborník pravděpodobně reagoval mírně řečeno podrážděně. Pokud bych se měla striktně vyhýbat všem látkám, o nichž odborníci na výživu tvrdí, že mohou být zdraví škodlivé, byl by můj život dosti zajímavý. Nesměla bych se například napít ani obyčejné vody z kohoutku, ani bych se nemohla nadechnout vzduchu, aniž bych pomocí stroje času neodcestovala někam do doby Karla IV.

Připomenutí rozhádaného tábora výživových poradců a odborníků neberte prosím jako jakýsi stěžovatelský výlev, mělo mi posloužit jako takový „oslí můstek“. Bude totiž řeč o různých (a možná právě ne dietních) knedlicích.

Umíte si představit, že místo knedlíků byste si třeba k nedělnímu guláši jako přílohu dali rýži nebo těstoviny? Nic proti rýži, těstovinám, ani váženým výživovým odborníkům, nicméně knedlík je knedlík. Ačkoli... jak se říká: „Proti gustu žádný dišputát.“ Zajímavými a mnohdy značně klikatými cestičkami se ubíral vývoj známých knedlíků, o jejichž vzniku vypráví nespočet různých verzí (nejen) pověstí. Dnes bychom knedlík, jehož název pochází z německého „Knödel“, asi zařadili mezi přílohy. Ale jak nás učí minulost – vše je značně proměnlivé a bylo by hrubým omylem domnívat se, že je tomu jinak. V dřívějších dobách knedlík představoval hlavně jídlo a nikoli přílohu, jak jsme uvyklí.

Jaké znáte druhy knedlíků? Houskové a bramborové? Nezdá se tato odpověď poněkud strohá? Nejspíše ano, neboť jsme málem zapomněli zmínit typ knedlíků proslulý v mnoha zemích světa. Plněné ovocné knedlíky. Od dob Jana Nerudy, jenž velice miloval švestkové knedlíky a nedal na ně dopustit, prošel tento pokrm ohromným vývojem. V jednom z nedávných dílů pořadu Víkend, který vysílá televizní stanice Nova, byla odvysílána zajímavá reportáž právě o ovocných knedlicích. Tato strava nabyla skutečně mnoha rozmanitých a překvapivých forem, při jejichž tvorbě se velcí kreativci jistě náležitě „vyřádili“. Ovšem je na zvážení každého, zda si raději pochutná na knedlicích borůvkových, švestkových, jahodových, či dá přednost pistáciového knedlíku, který je posypaný strouhaným kokosem.

Dnes má svůj rekord téměř všechno, proč by ho tedy nemohlo mít i jídlo. Konkrétně mám na mysli právě knedlík. Opravdu hodně, hodně velký knedlík. Ten byl uvařen v roce 1987 a se svou váhou úctyhodných 770 kg je považován za nejtěžší knedlík světa. Tento „obr“, jímž by se možná nasytil i legendární Otesánek, byl věnován jako dárek k 95. narozeninám horskému vůdci Luisi Trenknerovi.

Neodolám a neodpustím si nedodat dílem uštěpačný, dílem drzý a možná i trochu nepatřičný komentář – to už posuďte sami. Když se tento pán dožil tak úctyhodného věku, jen stěží mohl jako dárek pro něj posloužit nějaký malý nedomrlý knedlík. Avšak vzhledem k velikosti tohoto „maxiknedlíku“ těžko říct, zda svůj narozeninový dárek (nebo spíše dar) nekonzumuje dodnes.

Lukáš Ždan

Narodil jsem se v roce 2000 v Šumperku, celý život však žiji v Králíkách, kde nikdy není přívětivé počasí a mrzne každý den. Po úspěšné maturitě na žambereckém gymnáziu jsem začal na Univerzitě Palackého studovat žurnalistiku a uměnovědná studia. Stále netuším, čím se chci v budoucnu zabývat, ale psaní mě zatím naplňuje asi nejvíce.

V současnosti jsem členem redakce Dobrých Zpráv, kde píši převážně povídky. Povídek ve virtuálním šuplíku mám spoustu, jak povídky humorné, které často odrážejí můj život, tak povídky hororové či sci-fi, u kterých jsem začínal. Už jenom je dát dohromady a vydat nějakou sbírku. Ve volném čase často kreslím, maluji, píši, nebo dělám jiné tvůrčí činnosti. Když si potřebuji vyčistit hlavu nebo najít inspiraci, jdu ven a bloudím po městě, po lese, po zdejších místech.

Jak se smaží rohlíky

Lukáš Ždan

Zase jsem udělal to, co dělám snad vždy, když se vrátím z práce – podíval jsem se na životem sešlou postavu v zrcadle na chodbě, mrsknul brašnu ke skřini, kde je její věrné místo, zul si boty bez použití rukou, tímto ty boty dosti poškozují, jsem si toho vědom, a následně, ještě oblečen v pracovním úboru, jsem sebou hodil na kožený gauč, kde si vždy rozepru sako a nejvyšší knoflíčky propoceně košile. Takto hozený na gauči dokážu vydržet i desítky minut, než mě ze strašlivého přemýšlení probudí ten zmetek; v českém jazyce pro něj existuje snad jen jedno jediné slovo, a to slovo hlad. Během dne ho není možné zahnat, zničehonic se objeví a nechce jít pryč, proto jsem se s ním musel naučit žít. Někdy na chvíli odběhne, většinou během oběda, ale stejně se zase vrátí, hajzl jeden. Nejvíce se s ním však potýkám doma, kde se vždy projeví naplno a dělá strašnou neplechu.

„Však já ti ukážu, blbečku,“ řekl jsem mu a v zápalu začínajícího boje jsem ze sebe strhnul sako a pohodil ho na druhou stranu kanape. Pot mi vyrašil na čele, tep se zvedl a s tepem i já ze sofý, ovšem zapomněl jsem, že mám vlastní problém s tlakem a prudké zvednutí je pro mě jako jízda na kolotoči, a mžitky před očima mě zase posadily na pohovku. První bitvu jsem prohrál, ale válka teprve začíná.

Když už jsem vstal, připraven bojovat na život a na smrt, hlad zaútočil. Použil silný útok „kručení v břiše“, který mě tak ochromil, až jsem se musel při příchodu do kuchyně zachytit futer. Na pár chvil jsem se ve dveřích zdržel a bedlivě, jak surikata, pozoroval svou skromnou kuchyň. Hledal jsem cokoli, co by mého nepřítelě omráčilo alespoň do druhého dne. Můj skvělý zrak našel půlku banánu, jako beton tvrdou patku chleba, žluklé máslo a plesnivě rajče, o kterém nemám zdání, jak se tady objevilo, protože rajčata nemůžu ani cítit, natož jíst. „Tak dneska chcípnu,“ proběhlo mi hlavou, ale moje zbylé mozkové buňky zaplesaly, když si vzpomněly, že mám ještě lednici a v ní by se mohla najít přímo smrtelná zbraň proti nepřátelskému hladu. Lednice stála na opačném konci kuchyně a volala: „Pojď. Jen pojď. Otevři mě.“ A nezklamala. Našel jsem v ní čerstvá vejce, jogurt, osm dní starou sekanou s hráškem, rohlíky a konopnou mast. Konopná mast těžko odstraní toho prevíta v mém břiše a sekaná, kterou jsem dostal od maminky, když mě přijela zkontrolovat, by ze žaludku šla hnedka zase ven. Ale hlava mi nebrala, proč jsou zrovna rohlíky v tomto chladícím přístroji. Rohlíky jsem všechny postupně zmáčknul a podle tuhosti odhadl jejich stáří na tři dny, to by všemu odpovídalo, jejich původ jsem teď už dokázal určit. V hlavě mi to začalo šrotovat a nemohl jsem se odtrhnout od vzpomínek, až jsem ztratil i pojem o čase.

Z lednicového přemýšlení mě odtrhnul další hladův útok. Už jsem se vážně naštvál a chtěl jsem použít nepěkná slova proti němu, a taky že použil. „Ty – ty jeden – hňupe!“ Maminka by ze mě neměla radost, ale nouzové situace vyžadují nouzová slova. Tato nouzová situace vyžadovala i rychlé přemýšlení, čas se krátil. Snažil jsem se všechno, co vidím, nějak rozumně poskládat a udělat si v hlavě smysluplnou mozaiku. Zběsile jsem uvažoval a za nejvhodnější kandidáty, které půjde ještě použít ke konzumaci, nakonec vybral vejce a rohlíky; konopná mast se sice dostala do finále díky nepřekročenému datu spotřeby, ale musela být diskvalifikována kvůli faktu, že to není jídlo. Jakmile jsem však dal k sobě rohlík a vejce, okamžitě mi v hlavě vznikl rohlík ve vajíčku. Za tento nápad jsem byl na sebe patřičně hrdý. „Hlade, boj se!“

Do náruče jsem vzal ta čtyři bělouňká vajíčka a tři zbylé rohlíky a přesunul se po bojišti od lednice ke kuchyňské lince. Při mé smůle mi během přesunu jedno vejce vyklouzlo a o tvrdou zem utrpělo smrtelná zranění ve formě výtoku bílku. Neměl jsem však čas oplakávat padlého vojáka, a tak jsem zanechal jeho mršinu ležet tam, kde skonala.

Na kuchyňské lince začaly velké přípravy. Zatímco vejce a rohlíky čekaly na rozkazy, chystal jsem nádoby a další náčiní – talíř na rozšlehání vajec, talíř na hotové usmažené rohlíky, vidličku na šlehání vajec, vidličku na otáčení rohlíků, nepřilnavou pánev, pilkový nůž na ztvrdlé rohlíky a sklenku na whisky, kterou jsem musel bohužel zase vrátit, protože nemám whisky, jak se ukázalo. Mám bych zapomněl na špetku soli, kterou jsem hned začal hledat. Nikde ta zatracená sůl nebyla, ani v solničce, ani v komoře, ani v ledničce. Nevěděl jsem, co si počít, bez soli nebylo možné pokračovat, ale hlad přece nemůže nade mnou zvítězit, proto jsem se uchýlil ke zvláštnímu kroku. Všiml jsem si totiž, že rohlíky z lednice mají na sobě sůl; nožem jsem tu sůl seškrabal ze všech tří rohlíků a opatrně ji uložil do mističky na sójovou omáčku, jinou nádobu jsem v tom stresu nemohl najít. „Už mám sůl. Jsí připraven?“ varoval jsem hlad.

Úspěšně jsem připravil vše před velkým vařením: vejce byla nemilosrdně rozbita a jejich vnitřky nalily do hlubokého talíře a následně společně se solí rozšlehány vidličkou lépe jak tyčovým mixérem, každý rohlík byl precizně rozřezán na dvě poloviny pilkovým nožem. Tyto přípravy ve mně vyvolaly úplnou euforii, těšil jsem se, až zaženu hlad a zvítězím. Všechny talíře jsem si narovnal ke sporáku, pánev položil na plotýnku, nastavil mírný plamen, chytnul jsem po oleji... Chytnul jsem po oleji... Já blbec zapomněl na olej. A nastal velký problém. Rychle jsem šel hledat, ale bez úspěchu. Za dnešní den přišla už několikrát nouzová situace a s ní přiběhlo i nouzové řešení – odhodlal jsem se oslovit spolubydlící v panelovém domě. Nasadil jsem vietnamské pantofle a vydal se na dobrodružnou výpravu za řepkovým olejem.

Asi nikdo nečekal, že to bude až takové dobrodružství, bez váhání bych to přirovnal k příběhu od J. R. R. Tolkiena. Nespočet pater jsem musel překonat, tisíce schodů vyšlápnout, tucet dalších dobrodruhů konfrontovat, při tom jsem stále bojoval s hladem, potkal jsem i nebezpečnou zvěř – psi na mě štěkali a málem mě roztrhala smečka divokých koček, auto mě málem přejelo, když jsem přecházel do dalšího panelového domu, a nakonec jsem okusil i sílu magie. Ale výprava byla úspěšná, a to díky mojí kolegyni z pracovního úřadu. Měla galony řepkového oleje, mně ponechala jen půl litru, ale to mi bohatě postačí. Dokonce jsem se dozvěděl, co jsem dělal tři dny zpátky a kam se poděla moje whisky.

Tentokrát jsem byl již zcela připraven a mohl začít. Všechny talíře jsem si narovnal ke sporáku, pánev položil na plotýnku, nastavil mírný plamen, chytnul jsem po oleji, poslal ho na pánev a čekal, až se rozežře na teplotu blížící se teplotě samotného Slunce. Mezitím jsem rohlíky vykoupal ve vajíčku, bylo to těžké, protože nepřítel na mě při tom neustále útočil. Řepkový olej se mezitím krásně nahřál a rohlíčky se mohly začít smažit, zatím jen tři půlky, víc místa nezbylo. Krásně to prskalo, krásně to syčelo, nemohl jsem se dočkat, až je všechny sním a zničím tak hlad. K tomu všemu se přidal zvonek. Jak jsem byl uhranut smažením, myslel jsem na okamžik, že patří k němu, naštěstí jsem se rychle vzpamatoval a šel se podívat, koho to sem čerti nesou. Byla to stará sousedka, která mi přinesla mísu oleje. Krásně jsem jí poděkoval, ale nemohl jsem jej přijmout, už by mi nebyl k užítku. Bylo vidět, že je našťavaná, tak jsem, i když nerad, olej přijal. Po návratu na bojiště jsem se zděsil. Všechny rohlíky na pánvi se změnily na uhelné brikety. Bylo mi do pláče, ale nemohl jsem se tím dále trápit a přicházet tak o čas, položil jsem na pánev zbylé tři půlky rohlíků. Soustředil jsem se. Byl jsem na pozoru. Opatrně jsem je otočil. A bylo hotovo.

Usmažené rohlíky už byly na talíři a čekaly na sněžení. Hlad to měl prakticky prohrané, ale válku jsem chtěl slavnostně ukončit až u jídelního stolu. Krácel jsem po bojišti, vítězoslavně nesl talíř a pobrukoval si. Stalo se však něco, co změnilo průběh této stupidní války. Moje chodidlo stouplo na ostatky padlého vejce a už jsem doslova letěl. Než jsem dopadl, promítl se mi celý život před očima a při dopadu jsem si zlomil ruku. Rohlíky byly všude na špinavé zemi. Zakřičel jsem: „Seru na to!“ a v křečích a s frakturou jsem je začal hltat. Až si všechny smažené rohlíky pěkně vychutnám, možná si zavolám i pomoc, ale tím si ještě nejsem jistý. Válku jsem sice vyhrál, ale za tu námahu mi to nestálo.

Dalibor Boubín

Dalibor Boubín (*1965) žije s rodinou, vychytralým psem a náladovou papouščí slečnou v Plzni. Jeho tvůrčí šuplík přetéká příběhy různých žánrů: od pohádek, přes detektivky, historická dobrodružství, až po svéráznou poezii. Má za sebou stovky knižních recenzí pro KlubKnihomolu.cz a pravidelnou účast jako porotce v několika literárních soutěžích. Nápady většinou čerpá z každodenního života a dotváří je během pobíhání po lesích. Je autorem titulní povídky antologie Pokřivenej svět, stejně jako dvou příspěvků v povídkových sbírkách Krajina hádat a Bůh černého lesa. V současnosti se živí tvorbou programů pro virtuální a rozšířenou realitu. V duchu prohlášení „pero je silnější meče“ se trochu naivně nevzdává naděje, že alespoň některý z jeho románů si probojuje cestu na světlo knižního světa.

In memoriam

Dalibor Boubín

Povězte mi o Pavlovi něco.

Poručík (dále P): Pavel byl svědomitý a čestný chlap. Vždycky se hlásil jako dobrovolník, ať šlo o cokoli.

Desátník (dále D): Voják každým coulem. Ale ještě víc byl kámoš. Kluk, kterého jste chtěli mít vedle sebe, když šlo do tuhýho.

Četař (dále Č): Přesně tak. Byl takovej náš strážnej anděl. Teď všude čtete, jak posíláme kluky ven zbytečně. Ale jestli se někdo pro mise narodil, byl to Pavel. Pro něj tohle nebyla jen práce, jako pro mnohý z nás. U něj to bylo poslání.

D: Přesně. Než se dal k armádě, procestoval půlku světa jako doprovod humanitárních konvojů. A to prej často nebyla žádná prča. Podle toho co vyprávěl, byla půlka našich vojenskejch akcí ve srovnání s tím jen procházka růžovým sadem.

P: Až tedy na Bahram.

D: Jo, až na Bahram.

V čem spočívalo jeho kouzlo? Čím byl tak výjimečný?

P: Může to znít hloupě, ale on byl svým způsobem taková naše máma. Byl o víc než deset let starší než většina kluků. Pořád na nás svým způsobem dohlížel.

Přitom ale vytrvale setrval na hodnostním žebříčku až na nejspodnější příčce. Jak to?

Č: On po kariéře nešel. Dole mu to vyhovovalo. Přitom si k němu chodil o radu i náčelník štábu.

P: Souhlas. Kolikrát mu přišli nabídnout služební postup, ale on je posílal někam.

Není to zvláštní? Proč to tak bylo?

D: Byl nejspokojenější mezi lidma. Občas jsme se o tom bavili. Proč ses nenechal povýšit, ptal jsem se ho. A on povídá: vždyť oni by mě pak nenechali starat se o ty děti. Víte, on na každý misi poletoval hlavně mezi místníma děckama.

Č: A hlavně mu bylo úplně jedno, na které straně stojej. Naše nebo nepřítelé, pro něj žádnéj rozdíl.

P: Když jsem se ho na to ptal, říkal, že děti nemůžou za to, co provedli jejich rodiče. A že u nich musíme začít. Že když se dospělí mezi sebou pozabíjejí, budou to právě jejich potomci, kdo tuhle štafetu pak ponese dál. A že když jim ukážeme, že svět nemusí být zlej, tak ony pak snáz zapomenou na nesmyslný křivdy svých předků a pitomý důvody k válce.

To je určitě pravda. Jak moc se mu v tomhle dařilo?

D: Neuvěřitelně. Jeho měli všichni rádi. Ať jsme přijeli kamkoli, mohli jste si bejt jistý, že pokud je Pavel s váma, jste v cajku. Nevím, jestli to ty děti doma říkaly nebo ne, ale vypadalo to, že ta jeho metoda fakt funguje.

P: Jednou jsme třeba takhle během patroly vjeli doprostřed přestřelky. Kulky všude kolem, olovo cinkalo o pancíř.

Č: Psa by člověk poklopem nevystrčil.

P: Pavel si najednou všimnul, že u kašny se choulí dvě mrňata. Vskočil ven a hned k nim. Samozřejmě kolem něj to svištělo a obě strany se ho nejspíš pokoušeli sejmout. On ale shodil helmu a už se k těm malejm hnal. A to byste nevěřil. Najednou ticho. Já nevím, jestli ho poznali. Hádám, že jo, protože jinak si to nedovedu vysvětlit. A on obě děti odvedl k jejich matce, která teď, když se přestalo střílet, vyběhla celá vyděšená z jednoho domu.

D: Jak malej zážrak. Úplnej Ježíš. Přisáhám, že od té chvíle už nepadla ani rána. Já byl jak na trní a říkal jsem si: jen počkej, jakmile ty smradi zalezou, rozstřílej nás na cucky. Nejdřív si zgustnou na nás, a pak se zas pustěj do sebe. Ale nic. Normálně nás nechali vodjet.

Č: Pavel na ně ještě něco zavola po jejich. Vsadil bych se, že poděkování. Víte, on uměl snad každou řeč na světě. Já teda nevím, jak dobře, ale nikdy jsem neviděl, že by se někde nedomluvil. Možná i proto ho tak brali.

Zní to neuvěřitelně. Jak si to vysvětlujete?

P: Musíte pochopit ještě jednu věc. Ten průměr s naší mámou nebyl jen o tom, jak dokázal každému poradit nebo ho usadit, když bylo třeba. On ještě ke všemu k smrti rád vařil.

D: Jo, k smrti.

Č: Zatímco my ve volnu pařili na playstejšnech nebo tahali činky, on se motal kolem své provizorní plotny.

P: Kamkoli nás poslali, mohl jste si být jistý, že Pavel někde, čert ví kde a jak, schrastí dost surovin, aby uvařil něco českýho.

D: Všichni nám ho kvůli tomu záviděli.

Č: Kolikrát přijeli ze štábu, aby jako šel vařit pro ně. Ale to bylo stejný jako s tím povyšováním. Pokaždý je poslal do háje. A čím víc na něj tlačili, tím větší hostiny vystrojoval nám.

D: Zřejmě aby je naštvál. Představte si to. Sedíte v srdci vyschlýho Afgánistánu a máte klasický knedlo zelo. Jen místo vepřa dával jiný maso. Nic ve zlým, kluci z kuchyně odváděj v těch podmínkách fantastickou práci. Ale Pavlovo jídlo bylo prostě...

Č: Domáci.

D: Jo, přesně.

P: Abyste rozuměl, on totiž nevyvařoval jen pro nás. On hostil hlavně místní. A nejen děcka. A jak oni tam nejí to vepřový, přizpůsobil se. Ale fakt byste nepoznal rozdíl. Dokázal tomu celému vtisknout dokonalou pečeť český kuchyně.

Co se tedy pokazilo?

Č: Poslali nás pomoci klokánům s nějakým incidentem. Pavel zrovna nalil do termosky polívku, co ten den uklohnul. Nudle, slepice, mastný voka, jak to má bejt. Tak jsme popadli náš bordel a on vzal s sebou plnou bandasku. Bude se hodit, smál se ještě.

D: Vždycky na hlídku něco vozil. A nikdy nás nenechal to zdlábnout všechno. Pokaždý nejmíň půlka zmizela v bezednejch afgánskejch žaludcích.

P: Dorazili jsme na checkpoint k Australanům a jejich major mi dal rychlý brífing. Měli jsme jet jako druhý auto v koloně, moc nevystrkovat hlavy a doufat, že se všechno uklidní jen tím, že nás místní uvidí. Asi po půl hodině jsme zastavili. Uprostřed náměstí sedí na zemi chlap. Vesta naditá improvizovanou výbušninou. Klečí a kýve se sem tam, znáte to.

Č: Vylezli jsme ven omkrnout situaci. Nebylo to poprvý, kdy jsme se nachomejtli k něčemu takovému. Všude kolem na střechách a v oknech vykukovaly desítky snědějch hlav.

V takový situaci je těžký odhadnout, kdo ke komu patří.

D: Najednou z jedněch dveří vyrazilo takový mrně. Kluk, ne víc než pět let, řek bych. Ječel po jejich a asi volal tátu. To byl zjevně ten opásaný maník. Takže jsme se dostali dost do ouzkejch. Jakmile se na scéně vynořej děti, je to vždycky průs... průšvih.

P: Major od protinožců tam chtěl nejdřív poslat chlapa v pyromundúru, ale to mrně kompletně měnilo situaci. Vypadal, že by atentátníka nejradši nechal sejmout. Jenže ani klokán nestřelí tátu klukovi před očima.

D: Pavel povídá, že to vyřeší. Sundal blembák, popadnul bandasku a že vyrazí.

Č: Jenže ten kretén major jako že kam se to chystá? A že ať si kouká nasadit helmu, jinak že nikam nejde. Chvíli se tak pošuchovali, ale pak jeden z Australanů povídá, že chlap už vypadá dost zoufale a že jestli chcem něco udělat, měli bysme si pospíšet.

D: Takže Pavel si tu blbou přilbu narazil.

P: A šel. Víte, dělal tohle pořad, byl s místníma jedna ruka, takže jsme mu absolutně věřili. Navíc táhnul s sebou tu polívku. Vždycky říkal, že dobrý jídlo lidi spojuje.

Č: Jenže ještě nikdy k nim nešel se zakrytou hlavou.

P: Klučina vřískal a držel se táty jako klíště. Chlap ječel něco po jejich. Pavel vedle nich zaklekl, otevřel termosku, vylovil bagry a klidně s nima promlouvá.

Č: Jenže major byl jak na jehlách, řval za ním a začal kolem sebe mávat hákáčkem.

D: A někdo z těch čmoudů na střechách se nejspíš lek a chlapa dole odpálil. Chcete říct, že Pavel zahynul kvůli kuřecímu vývaru?

D: Ale hovno.

Č: Kdyby neměl na hlavě tu helmu a ten kretén klokanský nemagořil, proběhlo by to jako pokaždý. Poseděli by, pojedli, zklidnili se. Dali by si spolu český nudle a svět by byl zas o něco bezpečnějším místem.

Antický hrdina dnes mezi námi

pověst, báje, epos

Carmen Kovarski

Bydlím v Rokycanech, kde také studuji, ráda čtu a baví mě i psát. Časy, kdy jsem do všemožných notýsků, sešitů a zápisníků světa psala jednu knihu („knihu“) za druhou jen z čiré myšlenky: „Hle! Napíšu knihu! A bude zhruba o... želvách! Nebo o... dobrodružství! Nebo... vlastně ještě nevím o čem... ale co? Ono se to vymyslí za pochodu...“, zapadly pod nánosy nových povinností a zájmů zhruba s nástupem na gymnázium. Od té doby se mě literární já probouzí jen na dobu potřebnou k vymyšlení a napsání domácího úkolu z češtiny, jakým byla i slohová práce na téma Řecký hrdina dnes. Nespí však zcela. S jedním okem otevřeným přemýšlí a číhá. Často se vynoří jen tak z temnoty a začne mému vědomí nabízet zajímavé slovní obraty a všelijaké literární skvosty, vymýšlí si příběhy anebo jen tak z dlouhé chvíle začne produkovat rozsáhlé popisy mého okolí, činnosti, myšlenek a pocitů, aplikuje na ně ony „zajímavé slovní obraty a všelijaké literární skvosty“ nebo na nich zkouší nově pochybný pisatelský styl. A ačkoliv spolu neplánujeme kdovíjak velkou budoucnost, jsme a vždycky budeme nerozdělitelná dvojka.

Antiiós

Carmen Kovarski

Svého času žila v Athénách mladá krásná žena. Osud jí však nepřál, vyhnal ji na ulici a ponechal jen tolik peněz, kolik jí stačilo na trochu jídla. V jejím lůně dopustil vyrůstat dítě, které nemohla živit. Neminulo ráno, kdy nezašla do Diova chrámu, poměrně nově, mramorově bílé budovy, stojící v čele náměstí Syntagma, aby se zde modlila k nejvyššímu z řeckých bohů za osud jejího syna. Její životní úroveň však stále zůstávala žalostně nízká. Dítě se narodilo do podmínek, které nemohlo ve zdraví přežít. Proto jednoho dne, ještě před tím, než bůh slunce Helios zapráhl své koně do vozu, vešla do chrámu a se slzami v očích, neustále pohybující rty v tiché modlitbě, položila novorozence na oltář. Pak vyběhla ven.

Zeus znal trápení té dívky. Každý den naslouchal jejím prosbám a rozhodl se je vyslyšet. Proto sestoupil toho rána do chrámu jemu zasvěceného, aby se na dítě podíval. Zalíbilo se mu. Ještě dlouho stál v zamyšlení nad oltářem, pak však nakonec stejně udělal to, co ho napadlo hned v první chvíli, kdy je spatřil. Vzal je a vynesl na Olymp. Héra, Diova žena, mu dala jméno Antiiós.

Roky minuly a z Antiia vyrostl odvážný, silný a hloubavý mladý muž. Denně se cvičil v boji a učil se všemu, co by mohl v životě potřebovat. Večer pak sedával na olympských skaliscích, pozoroval svět pod sebou a přemýšlel o něm. Viděl ho jako místo, kde se zvláštním způsobem, v jakési podivné rovnováze, prolíná štěstí s neštěstím. Viděl, že lidí, kteří mají důvod ke spokojenosti, je podobné množství jako těch, již ho nemají. A viděl také, že v myslích lidí je tato rovnováha hrubě narušována jejich vlastní nespokojeností a vlastním pocitem neštěstí i tam, kde k nim byl v celkovém měřítku pramalý důvod. Velmi se tomu podívoval. Avšak jak čas plynul, podívoval se přestal. Přišla totiž jiná podivuhodnost. Bezdůvodně nešťastných forem života na Zemi pomalu ubývalo. Vypadalo to, že lidé začali být zkrátka spokojenější. Antiiós o tom přemýšlel a usoudil, že nic ve skutečnosti není nepravděpodobnější. Hledal tedy druhé řešení rovnice a nalezl je v možnosti, že přibýlo lidí nešťastných skutečně oprávněně. To jej silně znepokojilo. Zeptal se proto velkého Dia, co jest toho důvodem. Ten mu však nedokázal dát uspokojivou odpověď.

Dny ubíhaly a situace se nelepšila. Ba právě naopak. Proto se Antiiós rozhodl, že příčinu toho všeho najde a zničí ji, ať už je jí cokoliv. Sestoupil tedy z Olympu a chodil od vesnice k vesnici, od města k městu a ze státu do státu. Prochodil tak polovinu světa, ale jediný závěr, který z kusých informací dokázal vyvodit, byl, že se v poslední době setkal s velkým množstvím slov, kterým nerozuměl.

Na svých cestách Antiiós často potkával dvě zvláštní bytosti. Tu, která chodila oděná v šedém a potkával ji na silnicích a pěšinách, neznal. Věděl jen, že jí lidé přezdívali některými z těch výrazů, které mu nic neřikaly. A když k večeru sedával na střeších domů či kopcích kolem měst, vídal chodit ulicemi osobu oděnou v černém. Tu znal velmi dobře. Jmenovala se Smrt. Vcházela do domů a zanechávala za sebou nářek a žal. Antiiós však věděl, že ona není tou, již hledá. Není příčinou, je důsledkem. Stále však nevěděl, důsledkem čeho? Vydal se tedy do hospody, místa, o němž věděl, že se zde dá zapíjet smutek. Vskutku, kolem jednoho stolu, na němž již stálo zarážející množství vypitých skleniček, seděla skupina starších lidí se zakrytými ústy a nosy. Velké části z nich se

leskly oči slzami, někteří viditelně potlačovali pláč, několik žen sedělo s obličejem v dlaních a naříkalo, co že komu udělala, za co ji trestáte? Antiiós si přisedl a měkkým, útěšným hlasem promluvil na muže, jenž vypadal nejvíce nad věcí: „Mohu se zeptat, co se stalo?“ „Znáte Julii Durandovou?“ „To neznám,“ odpověděl Antiiós. „Hm, tak ta umřela.“ Muž se na chvíli odmlčel. „Na tu nemoc,“ dodal znechuceně. „Prosím vás, jakou nemoc?“ zeptal se Antiiós po krátké odmlce s nadějí v hlase. „Vy ste vo tom neslyšel? Taková blbá chřipka. Dneska už se na nic jiného neumírá.“

Antiiós vyšel z hospody v hlubokém zamyšlení. Z podvědomí mu neustále vyvstávalo těch několik výrazů, jimž nerozuměl, jež slychal a vídal napsané kdekoliv, kde byly živé bytosti, a jež několikrát zopakovali i lidé, s nimiž před chvílí seděl u stolu. A tehdy ho napadlo, že příčinou toho všeho musí být ona šedě oděná osoba. Ta, již někteří lidé říkali nemoc. Vydal se tedy na cestu, aby ji vyhledal a sprovodil ze světa, jak v duchu před mnoha dny lidstvu slíbil.

Hledal dlouho, jelikož jak jedno staré olympské přísloví praví, přehled máme zpravidla o věcech, které nepotřebujeme, jakmile se však ona potřeba vyskytne, slehne se po ní zem. Nakonec ji však přece jen našel. Kráčela před ním po široké prašné cestě, pomalu a rozvážně, s hlavou vzpřímenou, dlouhý oděv jí splýval na zem. Rovné šedé vlasy měla skryté pod kapucí, kolem krku jí visel zlatý náhrdelník z provrtané mince. A na tváři měla lehký úsměv někoho, kdo je spokojen sám se sebou.

Antiiós se rozhodl ji chvíli sledovat. Viděl ji procházet vesnicemi, které za sebou zanechávala ochromené strachem. Libovala si v panice, kterou se jí dařilo šířit po celých krajích i státech. „Co to děláš?“ Zeptal se jí, když vyšli z další vesnice. „Co?“ otázala se bytost krátce, aniž se otočila. „Šíříš se po světě a oslabuješ lidi, jak jen můžeš.“ „Jo,“ odpověděla úsečně. „A upřímně, dokážu mnohem víc než jen oslabovat. Zamrazím v zádech, tělem proženu vlnu vedra, roztřesu ruce i kolena, způsobím zavraždění, rozbuším srdce, zvýším tlak, sevřu či obrátím žaludek naruby, paralyzuji pohybový aparát. Donutím člověka zblednout, potit se, zrychlit i zastavit dech, plakat i křičet...“ „Jsi ta nemoc.“ „Lidé si zvykli mi říkat všelijak – Bouře, Hlad, Krutá zima, Naštvaná božstva, Špatná karma, Osud, Medvědi, Pavouci, Netopýři, Hunové, Turci, Němci, Cenzura, Bolševik, Američtí imperialisté, Daň z přidané hodnoty, Přijímací pohovor, Písemka z dějepisu, teď je to pro změnu Nemoc... neříkám, že některá z těch přívěsků nejsou libozvučná, ale bohužel se jimi nemohu chlubit. Jsem pouhým jejich důsledkem, a tím se chlubit budu, jejich nejmocnější stránkou.“ Bezděčně se dotkla zlaté mince na krku. Pak se celým tělem otočila k Antiióvi a zpřímá se podívala do jeho očí. „Jsem ztělesněním Strachu.“

Antiióvu mysl zatemnila zlost. Veškerou svou silou vyrazil a srazil ji k zemi. V obranném instinktivním pohybu ho odhodila stranou, on se však nehodlal vzdát. Vrhnu se na ni a zocelenou pěstí ji vši silou udeřil do tváře. Její mimické svaly se však ani nepohnuly. S kamenným výrazem trpělivě odrážela jeho další útoky. Nesnažila se bojovat, pouze se bránila. Vytrvale, účinně. Nevypadala, že by snad někdy musela přestat. Hrála si s ním. „Co to děláš?“ uslyšel náhle Antiiós. Věděl však, že z úst Strachu ta slova nevýšla. Ozvala se v jeho hlavě. Jako ozvěna se tam teď odrážela a čekala na odpověď. „Co to děláš? Pokoušíš se mě zničit? Zabít? Chceš lidi osvobodit od strachu?“ Bytost upřeně hleděla do Antiióových očí a skrze jeho vlastní myšlenky v něm vzbuzovala pochybnosti. „Co tím dokážeš? Chceš lidi osvobodit od strachu? Zbavit je jediné věci, která je drží v pokoře? Chceš lidi osvobodit od strachu? Od moudrého rádce, který jim pomáhá přežít? Nebo chceš, aby skákali z věží a strkali ruce do ohně? Aby se smáli bolesti? Tak chceš lidi „osvobodit“ od strachu?“

S tou větou se veškerá Antiióva bojová morálka vypařila. Tělo mu ochablo a jediné, čeho byl schopen po tu krátkou chvíli, než ho šedá bytost pohybem, který byl myšlen jako

výkryt na úder, jenž nepřišel, udeřila a odhodila jako pírkó, bylo s pootevřenými ústy nechápavě hledět na zdroj myšlenky, která uvrhla jeho mysl v absolutní bezradnost.

Tvrdý náraz, s nímž dopadl na prašnou cestu, mu na chvíli vyrazil dech. Prudká bolest mu vyřážela z klíčních kostí, zad a hrudního koše však nedokázala přehlušit totální zmatek v jeho hlavě. Ztěžka se zvedl na lokty a v narůstající beznaději, která plíživě pronikala do jeho vědomí, zavřel oči. Cítil, že se třese. Cítil touhu utéct a zároveň neschopnost se zvednout. Cítil, jak mu buší srdce, jak se mu svírá žaludek. Cítil, jak se ho zmocňuje strach.

Osoba nad ním stála a s úsměvem psychologa, který s vámi plně soucítí, na něj klidným, konejšivým hlasem promlouvala. V narůstající panice, jež mu zahlcovala mysl, mu však nějakou chvíli trvalo, než si to uvědomil. Pomalu otevřel oči. „...roj. Zdroj má všude, kde propu...“ Jeho pozornost se chvíli pokoušela upnout k těm větám, náhle ji však upoutal malý zlatý předmět ležící v prachu při kraji cesty. Opatrně se otočil, aby se přesvědčil, že tím předmětem je ten náhrdelník, o němž si myslel, že oním předmětem je. Natáhl se po něm. Držel ho v třesoucí se dlaní a díval se na něj. Na přivrácené straně mince bylo vytištěné řecké písmeno Théta. Antiiós věděl, že ten znak symbolizuje smrt. Prázdným pohledem si prohlížel jeho křivky a v hlavě mu vřelo. „Jedna strana mince,“ řekl tiše. Ještě zlomek sekundy zíral na objekt ve své dlaní. Pak se otočil na Strach a o něco hlasitěji zopakoval: „Jedna strana mince.“ Bytost, která doposud mluvila, nyní umlkla. Zaražena, jen sotva viditelně pohybovala rty, z nichž nevycházela slova. „Na té druhé je Tau – život, že ano?“ Hádal Antiiós a na důkaz svého tvrzení obrátil minci a natočil ji tak, aby na ni bytost viděla. „Nosíš ten náhrdelník písmenem Tau k tělu, aby nebylo vidět. Šíříš kolem sebe strach a zjevně tě to baví. A co druhá strana mince? Doma mě učili, že na světě jsou dvě protichůdné věci – život a smrt. Smrt už jsem potkal, chodí v černém a provází ji strach. Život jsem ještě neviděl. Ten provází naděje. Naděje neznamena život, stejně tak jako strach neznamena smrt, ale obojí spolu blízce souvisí. Chodí šedě oděni a spojují se v jedné bytosti. Nezodpovědné a dětské, která už přes rok likviduje lidskou psychiku v hrůze a děsu a odmítá jim dát naději, to jediné, co jim ještě zbylo, protože na to je se strachem příliš velká sranda.“ Antiiós se zvedl a podíval se osobě do očí přesně tak, jak to udělala ona, když se mu představovala. Pozvedl minci, kterou teď svíral prsty obou rukou, přímo před její nos a pomalu, téměř obřadně ji zdeformoval do tvaru ležaté osmy tak, aby jakkoliv ji natočí, vždy byla vidět stejně velká část rubové i lícni strany. Lehce se usmál, přikývl a náhrdelník bytosti hodil. Pak odešel.

Od té doby se rovnováha ve světě začala vracet do starých kolejí. A konečně byla naděje, že nemoc, která měla na jejím narušení tak velký podíl, nemoc, která způsobila ve světě takovou anarchii a chaos, že ani Zeus takový nepamatoval, stejně jak přišla, zase odejde.

Hérakles a 21. století

Jana Karhanová

„Co tady zas chceš? Tohle je podsvětí a ne holubník, jestli sis nevšiml, Hérakle,“ ozval se autoritativní hluboký hlas, jenž se lehce nesl do všech koutů rozlehlé síně. Sál vypadal opravdu neobvykle. Působil jako velká jeskyně – ze stropu i z podlahy vyčnívalo několik krápníků, ale ze všech kamenných stěn vycházelo stejné bledé světlo, jaké spatřil cestou sem. Přesně naproti Héraklovi se zdvíhaly kamenné schody vedoucí k umně vytesanému trůnu.

Hrdina padl na kolena. „Veliký Háde, omlouvám se za vyrušení. Ale nepřišel jsem, abych tě rozlítit, ani ti nechci znovu odvést tvého podsvětního strážce. Léčka, kterou na mě podle nastražil můj nepřítel, mě stála téměř život. Nedaleko od místa, kde mě přepadli, jsem si všiml jakéhosi vchodu do jeskyně. Myslel jsem si, že bych se v něm mohl ukrýt. Ani v nejmenším by mě však nenapadlo, že je to další z vchodů do tvé říše,“ vysvětloval Hérakles. Jen s velkým sebezapřením se neotrásl z Hádova upřeného pohledu, jímž podsvětní panovník zkoumal pozorně hrdinovy oči. Duhovky bohových očí byly tak temné, že vypadaly, jako kdyby se v nich přelévала tekutá tma.

„Na očích ti vidím, že nelžeš. Nějak tě však potrestat musím,“ pokýval přemýšlivě hlavou Hádes.

„A Cháron si to odnese také. Jako by mu nestačilo, že tě převezl minule!“

„Odpusť, ale Chárona z ničeho neviň. Tentokrát jsem řeku Styx nepřekonal.“

„Čím dál lepší,“ uštěpačně prohlásil Hádes. Pak se však tón jeho hlasu změnil. Zněl jako poryv studeného řezavého větru: „Poslouchej mě dobře. Bezdůvodně ses vetřel do mé říše. Na přímluvu svého bratra Dia jsem ti poprvé však odpustil. Ale napodruhé tě nějak potrestat musím, nemohu neustále porušovat podsvětní zákony.“

„Proč se rozčiluješ, drahý?“ ozval se za Héraklem melodický ženský hlas. Vysoká, štíhlá a nadpozemsky krásná žena téměř vypadala, že se místo chůze ve vzduchu plavně vznáší. Lehkým krokem došla až k Hádovu trůnu a smířlivě se na svého manžela usmála.

Héraklovi neušlo, že ostře řezané rysy Hádovy tváře při Persefonině úsměvu poněkud zjihly.

„Potrestat ho musíš, v tom mají zákony pravdu. Ale jak troufalce ztrestat již neříkají. Nechci se ti vměšovat do vlády v tvé říši, ale dovol mi určit Héraklův trest,“ řekla Persefona a rukou si upravila dlouhé vlnité ebenové vlasy.

„Máš můj souhlas,“ souhlasil podsvětní vladař a Hérakles měl pocit, že v jeho hlasu postřehl náznak čehosi, co by snad mohlo být něhou. Pak se obrátil na klečícího mladíka: „Slyšels. Má vzácná paní, rozhodne o tvém osudu.“ Z jeho hlasu již zase zazníval ten nepřívětivý chlad.

Persefona tleskla a v rukou se jí objevil nádherný pohár obsahující omamně vonící nápoj nachové barvy. „Tenhle nápoj vypiješ do dna,“ řekla a napřáhla štíhlou paži směrem k hrdinovi. Jakýsi neviditelný služebník si od podsvětní vládkyně pohár vzal a přenesl ho až před překvapeného Hérakla.

„Co je to za nápoj, paní?“ ošil se mladík znepokojeně. Čekal leccos, ale ne tohle. Co se stane, až ten nápoj vypije? Narostou mu oslí uši nebo zkamení?

„Tenhle nápoj tě přenese do dob budoucích. Jsí odvážný a také chytrý. Alespoň se to tobě říká. Dokaž to. Máš čas do zítřejšího poledne. Do té doby musíš pomoci alespoň jedné osobě a přesně v pravé poledne být blízko nebes na určitém místě. Je to přibytěk někoho, kdo se částečně podobá mně, mému manželovi nebo třeba tvému otci, ale přitom s námi nemá nic společného. Tahle stavba má vysokou věž se špičatou střechou a na její zdi se modlí ruce. Pokud se ti nepovede tenhle úkol splnit... skočíš do Tartaru,“

dodala lhostejně, přesto se v jejích očích kmitl soucit a smutek.

Hérakles si pomyslel, že do budoucna má opravdu příznivé vyhlídky. Ale ustrašenost nebo zbabělost neměl v povaze. Odhodlaně se napil sladké tmavě fialové tekutiny. Mladík kolem sebe ještě spatřil hustou nachovou mlhu a...

„Uhni, voe. Stojíš uprostřed křižovatky!“ křikl jakýsi proplešatělý chlapík. Vykláněl se z jakési podivné plechové krabice a tvářil se dost nerudně. Hérakles však nerozuměl pojmu křižovatka, ani slovu „voe“. Naštěstí pro řidiče dodávky, jenž vypadal, že by Hérakla nejraději přejel.

Hrdina došel na vyvýšený chodník a podivil se, co to má na sobě za divné oblečení. Vždyť vypadal skoro jako žebroťák – na nohou měl navlečené roztrhané cosi, co bylo ušito ze zvláštní černé nepoddajné látky, jakou Hérakles nikdy předtím neviděl. A mladíkův trup byl zahalen do modrého přiléhavého oděvu s rukávem končícím nad loktem.

Okolní vzduch byl těžký a zvláště zapáchal. Všude kolem mladíka se pohyboval nespočet lidí – každou chvíli do něj někdo strčil, neboť Hérakles stál přesně uprostřed chodníku. A navíc se po tomto divném městě pohybovali ještě podivnější plechoví tvorové různých velikostí i barev, jež vydávaly hlasité troubivé zvuky.

Jak zvláštní jsou ty časy budoucí, bezděčně mu přišlo na mysl. Ale nemohl tu do nekonečna jen tak stát. Nemá času nazbyt a do Tartaru se mu skutečně nechtělo.

Dům ve tvaru kostky s šedou, místy oprýskanou omítkou, působil zasmušile a nespočet jeho malých oken připomínal oči pavouka. Velké dřevěné dveře, vypadající spíše jako vrata, byla ozdobena notně zrezlým kovářím a připomínala Kyklópova ústa. K této dřevěné bráně vedlo několik malých sivých schodů. Na nich seděl jakýsi hubený kluk. Chlapec byl schoulený a brečel. Hérakles si pomyslel něco o tom, kam ten svět dospěl, když roli plaček převzali už i muži.

Hérakles by pokračoval bez povšimnutí dál, ale o cosi, co leželo na zemi, zakopl a natáhl se na chodníku.

„U Athénina štítu,“ zaklel mladík. Zakopl o dvě věci, které se dost podobaly těm divným koženým botám, jaké měl on sám na nohou. Jen tyhle byly z jiného, mnohem tvrdšího materiálu a měly na podrážce několik koleček. Kam se ten svět jenom řítí?

„Pane, nestalo se vám nic?“ ozvalo se za Héraklem. Byl to ten kluk, kterého viděl hrdina brečet.

Hérakles cosi nerudně zabručel. Pak si ale všiml ani třináctiletého kluka, který na něj téměř upřeně civěl. Vypadal úplně jinak než lidé v Héraklově době. Nejenže měl mnohem světlejší pleť, vlasy ostříhané divně nakrátko, ale jeho oči byly schované za průhlednými kruhy, které se podivně leskly. Pod levým okem měl navíc fialovozelenou modřinu. Mladík se rozpomněl na to, co mu řekla Persefona. Musí pomoci alespoň jednomu člověku. Proč by to nemohl být třeba tenhle kluk, napadlo ho? A čím dřív se z té zpropadené doby dostane, tím líp.

„Jak se jmenuješ?“ usmál se Hérakles. Ani se nepozastavil nad tím, že mluví úplně odlišným jazykem, než byla jeho mateřština.

„Jirka,“ odpověděl hubený tmavovlasý kluk a schoulil se, jako kdyby očekával, že ho Hérakles uhodí.

„Zvláštní jméno. Mně říkají Hérakles...“

„Já myslím, že spíš vaše jméno je dost neobvyklé. Vždyť se jmenujete jako ten jeden hrdina, co plnil nějaký ty divný úkoly...“

Hérakles se skoro urazil. „Bohové na Olympu, slyšíte toho troufalce? To jsem přece já, syn vládce bohů, Dia! A to s těmi úkoly jsem radši ani neslyšel.“ Kdyby toho kluka nepotřeboval, dávno by odsud zmizel. Proč by se měl starat o to, proč nějaký uřůkanec brečí?

„Omlouvám se, nechtěl jsem vás urazit... Já... už budu muset jít,“ zadrmlil rychle Jirka. Tenhle člověk byl očividně blázen. A od těch raději dál!

„Počkej, netvař se pořád tak vyděšeně. Vypadám snad jako nemejský lev? Uznávám, můj oděv nevypadá příliš důvěryhodně, ale nemusíš se mě bát,“ řekl Hérakles, ale Jirka se rozhodně netvářil, že by mu to věřil.

Chlapec jen pokrčil rameny a podotkl: „Jestli myslíte to drahé značkové oblečení, co máte na sobě, tak...“

„Jirí, kde se zase flákáš, ty lemplo?“ Z vrat ošklivého domu vyšel stejně nehezky, notně opilý prostorově výrazný chlapík. Měl velké zažloutlé zuby, kvůli množství vypitého alkoholu i značně nejistý houpavý krok a kromě pití z něj táhl i silný odér kouře.

„Strejdo Jonáši, ne...“ začal Jirka, ale tlouštík ho vztekle okřikl, aby mlčel. Přimhouřil svá malá neupřímná očka a rozpráhl se, aby synovce uhodil. Jirka se přikrčil, ale ještě, než stihla rána dopadnout, chytil Hérakles chlapcova strýce za předloktí. Tlustoch se mu sice pokoušel vytrhnout, ale jeho síla se s tou Héraklovou nedala vůbec měřit. Nemotorný opilec pro něj nebyl žádným soupeřem.

„Nešahaěj na mě, voe, nebo zavolám policajty,“ opile vykřikl Jonáš.

„Necháš toho kluka, nebo si tě najdu a pak ti nepomohou ani všichni bohové na Olympu, rozumíš?“

Protože Jonáš byl v takovém šoku, že ze sebe dostal jen jakési nesrozumitelné přídušené kvíknutí, popadl ho Hérakles za límec ušmudlané košile, zvedl ho metr nad zem a zařval mu do obličeje: „Rozumíš?“

„A...ano. Spolehněte se, pane. Jistě. Nezlobte se a...“ koktal Jonáš ještě dlouho poté, co ho mladík ze svého železného sevření pustil o on se s pořádným zuchnutím svalil na zem. Hérakles se na něj však zle zamračil a tlouštík na nic nečekal, synovce nechal synovcem, a jak mu krátké nohy stačily, pelášil do domu – co nejdál od Hérakla.

„Děkuju, Hérakle. On je poslední dobou dost agresivní a čím víc pije, tím je to horší...“ vyjeveně ze sebe dostal kluk.

„Tu modřinu pod okem máš od něj?“

„Jo, ale nezlobte se, už vážně budu muset jít. A ještě jednou dík.“

Až do setmění se hrdina procházel tímhle podivným městem. Jednomu člověku sice pomohl, ale v hloubi duše cítil, že to nebyla zase tak velká pomoc a nemůže přece odsud odejít jen tak. Jednak si umínil, že Jirku toho surovce zbaví, jednak ještě ani neznal místo, které mu popsala Persefona. Co když to místo, jež hledá, je úplně někde jinde? pomyslel si hrdina a otrásla s ním vlna bezmocnosti. Jakmile však padla tma, vrátil se Hérakles k domu, v němž bydlel Jirka, otevřel vrata a usnul v malé hale, z níž vedly schody směrem vzhůru.

Hérakla probudilo, jak mu někdo cloumá ramenem. Díky svému bojovému výcviku se okamžitě vymrštil a ještě než otevřel oči, chytil člověka, který ho probudil, za ruku.

„Auvajs! Co blbnete, Hérakle?“ Hérakles se mezitím se úplně probral a s údivem zjistil, že se dívá do Jirkovy tváře. Okamžitě jeho ruku pustil a rozpacitě cosi zadrmlil.

„Já jdu teď do školy a vy byste se měl odsud taky co nejrychleji zdekovat. Slyšel jsem, jak sousedka říká, že na toho bezdomovce ve vestibulu zavolá poliše... Tím myslela vás,“ dodal na vysvětlenou.

„Co znamená *zdekovat*? A co je to *poliše*?“ zeptal se překvapeně Hérakles, když společně s Jirkou vyšli před dům.

Chlapec se při Héraklově dotazu zatvářil udiveně. „Počkejte, vy opravdu nevíte, co tahle slova znamenají?“

„Ale jistě, že to vím, jen jsem tě zkoušel,“ zalhal nepřesvědčivě Hérakles. No přece po něm nikdo nemůže chtít, aby před malým klukem přiznal chybu, nebo dokonce nevědomost!

„Aha,“ odušil Jirka a Hérakles raději změnil téma. „Jak se vlastně jmenuje tohle... město?“ zeptal se a chlapec se na něj podíval ještě udiveněji než před chvílí.

„Plzeň...“

„Potřeboval bych vědět, jestli nevíš, kde by mohla být určitá stavba,“ začal hrdina opatrně a doslovně zopakoval popis, který použila ve své hádance Persefona.

„Cože? Co je to za kravinu?“ vyhrkl překvapeně Jirka. Ano, tenhle mladý muž byl dost zvláštní, o tom se nedalo pochybovat ani náhodou.

„Vážně netušíš, co by to mohlo být?“ optal se hrdina sklesle. Mohlo mu být jasné, že se dříve nebo později něco pokazí. Ale přitom všechno zpočátku vypadalo více než slibně.

Jenže tak je to vždycky...

„Vážně to má pro vás takový význam?“

Hérakles sklíčeně přisvědčil. Nebyl zvyklý prohrávat. Poznání, že se mu něco vymyká z rukou, a navíc ho to nebezpečně přibližuje k Tartaru, na něj působilo pocitem, jaký hrdina dosud nezažil. Poznal bezmocnou hrůzu. Z blízké budoucnosti. Děsil ho především nedostatek času na rozluštění podivné hádanky.

„Víte... je půl devátý a měl bych jít na devátou do školy,“ kluk se tvářil jako ctnost sama, ale pak se šibalsky ušklíbl. „Ale... včera jste mi pomohl a teď bych měl pomoci zase já vám.“

„Takže?“ zvedl tázavě Hérakles pohled od země a zpřímá se zadíval chlapci do očí. Skleslost jako zázrakem zmizela. Měl naději a chytil se jí jako tonoucí stěbla.

„Takže se na školu vykašlu. Pomůžu vám najít tu stavbu, i když ještě nemám tušení, co by to mohlo být. A můžu se vás na něco zeptat? Kdo vám dal tenhle popis a proč ji potřebujete tak nutně najít?“ vyslovil Jirka otázku, na níž ho velmi zajímala odpověď. Pak se chlapec zamyšleně zadíval na barevný plakát na nedaleké oprýskané zdi a něco ho napadlo...

„Jsme tady,“ oznámil. „Do pravého poledne máte ještě čas, ale radši už běžte, ať to neprošvihnete...“ Ukázal na velkou majestátní stavbu postavenou z hnědého kamene.

Hérakles se radostně usmál. „Tak tohle je to místo? Nikdy jsem neviděl takovou stavbu... Jak jsi vlastně přišel na to, že mám být právě tady?“

Jirka si rozpačitě prohrábl tmavou ofinu. „No... řešení bylo vlastně dost jednoduché. Hledali jsme příbytek někoho, kdo nemá s vašimi bohy nic společného, a přesto se jim podobá – to je křesťanský Bůh. Vysoká věž taky souhlasí a vidíte ten tvar oken? Jo, jsem si stopro jistý, že mám pravdu. A... hergot... Máte ještě deset minut. A být vámi, hodně rychle běžím na tu věž.“

„Proč?“ opáčil Hérakles, ale Jirka nemusel ani odpovídat, protože viděl totéž, co chlapec. Na opačném konci náměstí stál Jonáš a s ním ještě dva robustní, drsně vypadající potetovaní chlapci. Jonáš jim cosi našťavaně vysvětloval a rukou ukazoval k Héraklovi a Jirkovi. Pak se k nim všichni tři rozeběhli.

„Klucí, to je ten praštěnej kulturista. Dáme mu za vyučenou?“ pronesl pomstychtivě Jonáš.

„Ať pozná, zač je v Plzni půllitř!“ ušklíbl se jeden z dvojice siláků. Měl dlouhý úzký vous a svým vzhledem připomínal kozla.

Jonáš i jeho dva kamarádi se na Hérakla vrhli najednou. Nic na tom nezměnilo ani to, že Jirka se pokusil neúspěšně jednoho ze strýcových společníků strhnout stranou a umožnit tak Héraklovi možnost doběhnout na věž. Do pravého poledne totiž zbývala jen chvíle.

Ačkoli povedená trojice měla v hospodských rvačkách jistě slušnou praxi, na urostlého a v boji cvičeného mladíka neměli. Nedokázali ani efektivně využít svou početní převahu, a tak bylo zanedlouho po boji. Jonáš si třel čelo, na němž mu naskakovala pořádná boule a s prskáním se hrabal ven ze zlaté kašny, kam ho Hérakles bez nejmenších potíží hodil, ačkoli kašna byla odsud dobrých deset metrů. Jeden ze siláků se držel za krvácející nos a třetí ze spolku poté, co viděl, jak dopadli jeho kumpáni, neváhal. Poslechl pud sebezáchovy i zdravý rozum a sprintoval odsud úctyhodnou rychlostí.

„Ještě tři minuty, Hérakle, rychle! Máte málo času, utíkejte!“ vykřikl Jirka.

I když Héraklovi pojem *minuta* nic neříkal, pochopil, že pokud si okamžitě nespíší, má temnou budoucnost zajištěnou. Zavolal na Jirku pár slov na rozloučenou a vyběhl k otevřeným dveřím vedoucím ke schodišti na věž.

Jonáš se mezitím vyhrabal z kašny. Črčel z něj proud vody a v tu chvíli vypadal jako vodník. Se zlostným funěním se řítíl za Héraklem. Jeho objemné břicho se při běhu mohutně třásl a teď, spíše než vodníka, připomínal vzteklého hrocha. Proběhl kolem Jirky a přes rameno na něj křikl, jestli nemá být náhodou ve škole a že si to s ním později vyřídí.

Hérakles bral schody na věž po třech. Slyšel, jak za ním kdosi těžce funí. Vyběhl po

jednom z dalších schodišť a na jeho konci se ohlédl. Dole, několik pater pod sebou, uviděl, že právě obtloustlý Jonáš je původcem tohoto funění. Pochmurně se ušklíbl.

Konečně poslední schodiště. Byl nahoře.

Za malý okamžik pronikavé odbíjení oznámilo příchod poledne a přesně v tom okamžiku se na konec posledního schodiště dostal i Jonáš.

Aniž by se tlouští zastavil, skočil po Héraklovi, jenže přesně v tu chvíli celé patro věže zalila hustá nachová mlha a...

„Vítej zpět, Hérakle!“ Hrdina se ocitl zpět v prostorné jeskynní síni.

„Svůj úkol jsi splnil výtečně. Jak se ti líbilo v časech budoucích?“ zeptala se Persefona, která stála po boku svého manžela.

„Abych pravdu řekl, jsem rád, že jsem zase zpět z té divné doby,“ uklonil se mladík oběma bohům.

„Já nejsem rád! Jsem tady omylem a žádám, abych byl *okamžitě* dopraven tam, kam patříš!“ Jonáš stále ještě nevydýchal výstup na věž a jeho sípavý dech se odrážel od stěn sálu.

„Podívejme. Ty jsi nám přivedl návštěvu, Hérakle?“ usmála se potměšile Persefona. „Mohu, drahý?“ usmála se na Háda, a aniž čekala na jeho souhlas, sestoupila po kamených stupních až k Jonášovi. Chvíli si ho pohrdavě měřila pohledem. „Pozdravit neumíš?“ optala se ho chladně.

„Dobrééj, madam,“ zasípal tlustoch a zopakoval zcela bezostyšně svůj předchozí požadavek.

„Nezvyšuj v naší přítomnosti hlas, člověče. Bezvýznamný červ jako ty nemá nejmenší právo takovým způsobem hovořit s bohy.“ Persefona se pronikavým pohledem zadívala do Jonášových očí. Svým pohledem pronikla až do jeho duše a kývla na Háda.

„Dobrá. Žádáš, abys byl přemístěn tam, kam patříš? Je-li to tvým přáním, proč ti ho nesplnit?“ S těmi slovy luskl podsvětí panovník prsty a Jonáše se rázem chopily dvě tmavošedé siluety. Vypadaly, jako kdyby byly spleteny ze sítí tmavé mlhy. Přízrační Hádovi služebníci.

Jonáš se jim pokoušel vytrhnout, ale marně.

Jedna ze stěn sálu se na okamžik rozplynula a za ní se objevila temná hlubina, jež vypadala, jako by neměla dno.

Tartar, napadlo Hérakla. Když si pomyslel, jak málo stačilo a ve strašlivé propasti mohl skončit on...

„Neééééé, já nechci, nechte mě! Rozmyslel jsem si to, chci tady zůstat, *prosím!*“ vzpínal se Jonáš přízrakům. Dokonce sebou praštil na zem, snad v bláhové naději, že se vyhne strašlivému osudu.

„Neeeeéééé!“ srdceryvný křik se rozléhal jako ozvěna ještě hodnou chvíli poté, co vzpouzejícího se nešťastníka dva mlžné přízraky strhly s sebou do temné propasti.

Petr Burda

Světlo světa spatřil v první polovině minulého století, konkrétně 23. srpna roku 1948 v pražské porodnici U Apolináře.

Ale už ve druhé polovině dvacátého století, ve školním roce 1958/59 stál na prknech, která znamenají svět. V ideální roli pro desetiletého kluka – v roli Žabáka, ředitele divadla, ve známé pohádce O Stříbrné studánce. Perfektně namaskovaný obličej s převahou zeleně, cylindr, frak a také zvoneček, kterým svolával sbor žab. A také velká dávka štěstí pro budoucnost. Nad dramatickým kroužkem pražské základní školy z periférie si vzali patronát herečtí manželé, už tehdy prvotřídní Miloš Kopecký a Stella Zázvorková. A když poznali, že jsou obklopeni vnímavými žáky, věnovali se jim. To neslo okamžité ovoce. S pohádkou vystupovali nejen v Praze, ale třeba v Divadle Na Kovárně v Poděbradech.

Petrovi se na jevišti líbilo i v dalších letech, od sedmi hrál na housle, které našel pod stromčkem. Ve třinácti zcela propadl hudbě Petra Iljiče Čajkovského a místo dramatického textu začal cpát do paměťových buněk noty. A tak buď jako sólista nebo s doprovodem klavíru si jeviště často propachtoval pro sebe.

Na divadlo nezanevřel. Každou sobotu a neděli od dvou odpoledne na druhém balkóně či druhé galerii ve Zlaté kapličky sledoval velká jména herecké i režisérské plejády.

Říjen roku 1970 byl předělem v jeho aktivitách. Vidle hozené do života měly název plnění nejčastější občanské povinnosti, dvouletá vojenská prezenční služba v ubikacích, postavených uprostřed druhé světové války, které v době míru posloužily jako exteriéry většiny televizních seriálů o vojně. Dnes slouží jako Vojenské technické muzeum.

Po návratu a nezbytné době rozkoukávání v normalizované společnosti se k houslím již nevrátil a stal se členem čtyřčlenné stolní společnosti, která ve čtyřech hospodách v Praze 4 a jedné v Praze 1, vytvářela samizdaty, mapující život mladých v menšinách. Tehdejší křivka sebevraždností byla děsivá. Ale ani dnešní čísla nejsou uspokojivá.

V závěru sedmdesátých let vystudoval Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy, na regionálních vlnách Českého rozhlasu spoluvytvářel četby a dramaturgie Hrabalova Krasosmutnění, Werichových vzpomínek na střední Čechy, děl Oty Pavla a například Hrubínových Lešanských jeslíček. Jak se čas blížil k předělu, svítla naděje více se sblížila s Divadlem na Vinohradech, ale doba byla rychlejší a přeskládala priority.

A dnes? Boj se zákeřnou nemocí, četba zajímavých dramatických textů. A čekání, až se vrátíme do doby předcovidové. Vrátime se ale kdy vůbec?

Návrat chlapce Gitona v prosinci 2020

Petr Burda

Tma, kterou ozřejmí nejprve stín, pak výkřik, až potom se rozsvítí malá lampička. Běžně zařízená ložnice jediného člověka vůbec ničím neoslní.

Tomu, který stále ještě leží v posteli, paralyzovaný nenadálým vstupem vetřelce, je sedmdesát let. Na pyžamovém kabátku má výraznou výšivku svého jména Petr. Vetřelec, nejvýše dvacet let, s vizáží obryleného studenta. Stoupne si doprostřed ložnice a začne se ospravedlňovat.

Giton: „Nezlobte se, že jsem k vám v první prosincové noci vpadl bez ohlášení. Budu potřebovat odletět z vaší zahrady. Nejpozději zítra ráno, za svítání. Nejlépe od těch tří masivních lip, kousek od plotu. Přisáhám vám, že nic nezničím. Ani na zahradě, ani tady. Odlétnu a sto jedna let o mě nikdo neuslyší. Naposledy jsem navštívil tuto zemi v roce 1919, příště to bude v roce (zmlkne a v duchu počítá, pak dokonce na prstech) v roce 2121. Mohu se vrátit mezi lidi jen v roce, kdy jsou čísla ve shodě.“

Petr vstává, jde ke Gitonovi, sáhne si na něj, ucukne a vrací se do bezpečí postele. Ze stolku si vezme brýle, nasadí si je a studuje Gitona.

Petr: „V noci už mrzne a vy jste oblečen spíš jako na jaře. Těch třicet kilometrů z léčebny jdete pěšky? A víte, že už dost dlouho nesmíme chodit mezi devátou večer a pátou ráno po ulicích, že zase, letos už podruhé, platí nouzový stav? A měl byste mít roušku na obličej, pokud tedy nemáte lékařské potvrzení, že ji vzhledem k nemoci mít nemusíte.“

Giton sáhne do kapsy saka a vyndá bílý respirátor, nasadí na obličej a gestem se dovolí, zda si může sednout do křesla u konferenčního stolku.

Giton: „Promiňte, nevádí vám, že už je půlnoc a vy musíte vstávat ráno na nákup, máte na to přece vyhrazený čas, hodinu, od sedmi do osmi?“

Petr se posadí na posteli, napije se čaje připraveného na nočním stolku.

Petr: „Ve druhé vlně můžeme na nákup, kdy potřebujeme. Ty šachy, kdy se to třikrát měnilo, to bylo v první vlně, na jaře. Ale možná, že ve třetí vlně, příští rok v únoru, se to znovu vrátí. Všechno se přece vrací.“

Giton: „Já se také vracím. Poprvé v roce 1111, pak 1212, na ten rok nerad vzpomínám, a pak 1313, 1414, 1515, 1616, 1717, 1818 a 1919.“

Petr: „Máte dost prášků? Lékárny jsou otevřené bez omezení, ale vy jste fasoval léky před odchodem. Při pandemii je všechno komplikovanější.“

Giton: „Trochu vám nerozumím, ale to se mi stávalo při všech minulých návštěvách. Musím se vám představit. Jsem Giton, pravda, těmi pobyty mezi lidmi jsem trochu zestárnul, ale pořád jsem tím prostředním mezi Enkolpiosem a Askyltosem. Krajina, v níž se teď nacházím, je hezká, ale jižní Itálii, tu jsem opravdu miloval. Moje místa ale už zasy-palo kamení.“

Petr: „Můžeš mi tykat, moje generace je zvyklá na to, že jí všichni tykali.“

Giton: „Děkuji. Pořád přemýšlím o tom, jak tě přesvědčit, že jsem Giton.“

Petr: „Řekl jsi, že nerad vzpomínáš na to, co jsi prožil roku 1212. V tom roce se přece nedělo nic tak tragického, aby se to vrylo lidem do paměti.“

Giton: „Na jaře roku 1212 jsem udělal velkou chybu, neměl jsem si měnit jméno Giton na Mikoláš a nechat si od několika opilých německých kněží nabulíkovat, že já jsem tím správným dítětem, které ostatní povede při křížové výpravě na osvobození Kristova hrobu v Jeruzalémě. Jako při všech návštěvách jsem měl na zádech řecké písmeno tau a kněží tvrdili, že je to symbol znamení kříže. Použil jsem všechnu výmluvnost, věděl jsem, co platí na šestileté a co chtějí slyšet patnáctiletí. Mě bylo, při druhé návštěvě mezi lidmi, dvanáct. Dodnes nechápu, jak se za dvanáctiletým klukem zformovala padesáti tisícová armáda beze zbraní. Dovedl jsem je až do Janova, hodinu bych mohl vyprávět, jak jsme se vzájemně zahřívali v mrazivých nocích v Alpách. Slibovaný trik, že se před námi moře rozestoupí jako před Mojžíšem, nám sice nevyšel, ale kluci se dali ukecat, že budeme dál pochodovat do Pisy a do Říma. Povedlo se dokonce setkání s papežem. Moc už nás nezbylo, starší kluci zůstali v Janově, papež Inocenc Třetí rozdál nějaké peníze a hrozil, že když se nevrátíme domů, tak nás dá do klatby. Hodně jsem se styděl a začal se bát, že nestihnou datum návratu. Nakonec se to podařilo, v roce 1313 jsem se dozvěděl, že jsem zmrznul na zpáteční cestě v Alpách a mého domnělého otce, který se se mnou chlubil v kolínských kostelích, oběsili.“

Petr tiše přikývne a znovu se napije čaje, gestem nabídne i Gitonovi.

„Já se nemůžu chlubit několika roky okolo sedmdesátého. Ten rok poprvé vyšel kompletně Satyricon. Poslal mi ho jako vánoční dárek spoluučesník tiskař z Rudého práva s dopisem, že tu knihu vytiskl on sám s kolegou, protože ve strojovně se dělalo na dvě směny. Náklad byl třicet pět tisíc výtisků, to tenkrát nebylo zase nic moc, ale pro mě to bylo zjevení. V sedmdesátém jsem narukoval na vojnu a neměl šanci se dozvědět, co se dělo v civilu. Naši mě tím nechťeli zneklidňovat, po prověrkách si tři rodiče mých spolužáků sáhli na život a taky dobrovolně ze světa odešli dva spolužáci ze základky. Jako vojín bych na pohřeb jít nemohl, ale alespoň kondolenci poslat, i když nám četli poštu. Když jsem se za dva roky vrátil, nenašel jsem odvahu za někým zajít. A to mě tíží dodnes.“

Giton kývne, že Petrovi porozuměl. A nalije si čaj, který vychutnává.

Petr: „Jsem rád, že ti chutná. Koupil jsem ho včera v Praze. Po půl roce se mi zastesklo po metropoli. Lákala mě tiskovka o zimních opatřeních pro bezdomovce. V Praze jich je pět a půl tisíce. Údajně. Tak padesát, možná šedesát jich v mrazích bude spát v postelích, pět stovek bude mít šanci prožít mrazivou noc u stolu, na židli, v temperované místnosti. Před třiceti lety jsem neznal jediného bezdomovce, asi žádní nebyli.“

Giton: „Promiň, bezdomovci mě moc nezajímají. Co říkáš poměrům?“

Petr: „Covid má fantastický marketing. Žádné jiné téma se nedrží už půl roku v čele každých zpráv. Takže docela věřím tomu, že až se necháme za půl roku očkovat, tak v tom séru budou nanovlákná, která budou napojená na síť pěti gé, družic na nebi jak nasráno, takže nebude problém s tím člověkem nejen manipulovat, ale taky ho klidně třeba i vypnout. Opravdu zajímavý dar čínského lidu, i když tvrdí, že oni ne.“

Giton: „Víš, že jsi mi v jedné větě popsal konec civilizace? Když jsem k tobě vtrhnul, mohl jsi mě právem pokládat za toho, který zdrhnul z cvokárny. Potom co jsi mi teď řekl, tak za cvoka pokládám tebe. Promiň.“

Petr: „Ale není to tak nereálné. Uvažuj o tom do hloubky. Techniku na to máme a stupeň etiky taky. Vždyť i ty jsi zažil konec jedné civilizace.“

Giton se mírně ukloní, přeměnění na sobě oblečení a odchází.

Giton: „Ty jsi mě počastoval hororem, já ti řeknu taky jeden. V roce 1919, když jsem odtud startoval minule, sázeli slavnostně ty tři lípy, k prvnímu výročí republiky, zároveň rušili rasovnu, takže se může stát, že za několik let možná vyplavou stovky kostřiček psů a koček. Ahoj.“

Skákavej Dan

Dalibor Boubín

Vidím na vás, že se celí pajtlujete. Hele, v klidu, žádná ostuda. Všichni jsme někdy začínali. Dokud je tu Skákavej Dan, všechno bude v pohodě.

Počkejte, vy jste o něm ještě neslyšeli? Je naprostá legenda. Takovej malej Herkules. S ním na letišti se není čeho bát.

Dobře, tak, než vlezete do letadla, povím vám o dni, kdy on skákal vůbec poprvý, jo? Jasně že si to pamatuju a jasně že jsem u toho byl. Kromě toho nejsem zas tak starej, jak vypadám.

To sobotní ráno nebylo nic moc a chvíli to vypadalo, že se skoky budou muset odpískat kvůli nízké oblačnosti. Nakonec se deka trochu roztrhala, a my přece jen dostali zelenou.

Matěj, jako šéf, vždycky s prvňákama nejdřív obíhával dráhu. Cestou je většinou postupně ztrácel, protože lidi moc kondičce nedaj, to je pořád stejná písnička. Tenkrát, jako dneska. Jenže Dan nic, a ať se Matěj snažil sebevíc, nepodařilo se mu ho setřást. Ten pohled bych vám přál vidět. On Dan byl totiž nejen starší než všichni nováčci, ale dokonce i než Matěj. A ten netušil, že se snaží uštvat člověka, co měl za rok jet na olympiádu. Skákalo se z Brigadýra, kam se kromě pilota a vedoucího seskoku vejdou už jen dva další. Danem cloumala nervozita. Úplně jako váma dneska. Ale dobře věděl, že pokud do toho letadla vleze, jediná cesta zpátky vede pod nalitou kopulí.

Šel ven jako druhej. Zrovna na něj případ nízký mrak, takže když tak balancoval na šprajcu pod křídlem a vedoucí seskoku mu klepnul do ramene, že jako už má jít, vrhnul se do naprostý nicoty. Kolem jen bílý mlíko. První dvě vteřiny jsou nejkrizovější, protože, jak víte, musíte zkontrolovat, jak je na tom padák. Jestli se třeba nezamotaly šňůry, ale to víte, ne? Dan odpočítal svých sto dvacet jedna, sto dvacet dva, kouknul nahoru a dost se mu ulevilo, protože všechno bylo v cajku. Co ho teda fakt překvapilo, že nalití vrchlíku neprovázelo to děsný trhnutí, co znáte z věže. Přišlo mu to spíš jako skok do peřiny. Kolem zářící bílo a úplný ticho. Něco jako dostat se do snu. Pocit, kterej zatím nezažil. Naprostý uvolnění. Absolutní svoboda.

Pak vypadnul z mraku a uviděl zem pod sebou. To je další zážitek, však uvidíte. Ale na kochání už v tuhle chvíli není moc času. Takže Dan zamířil k péempé. Teda plánovanému místu přistání. Pod sebou viděl toho druhýho kluka ze skupiny, jak už se belhá pryč. Blížila se kritická část celý týhle hry.

Dan se soustředil na to, aby doplachtil až tam, kam měl. Zvědavě taky koukal na přistávajícího Brigadýra. Letadlo už bylo skoro na zemi a blížilo se k němu zleva. A jak si Dan uvědomil, byli spolu na kolizním kurzu. Chvilí přemýšlel, jak se mu pilot chce vyhnout, až mu konečně došlo, že tenhle souboj má předem danýho vítěze. A tak se zavěsil na přední popruhy a ke svému překvapení doopravdy zrychlil a pohodlně přelítnul asfalt až na trávu. Na zem dopadl ve stejnou chvíli, kdy kola za ním po kontaktu s terémem zapískala.

Tohle všechno vám vyprávím jen, abyste pochopili, že až doteď byl Dan jen jeden z mnoha. Další prvňák, kterej plnej euforie rozšířil řady bláznů, co se s kusem hadru na zádech vrhají z letadel. Legendu z něj ale udělaly až teprve následující hodiny, ačkoli, jak se taky pozdějc ukázalo, to hrdinství v něm muselo bejt vždycky. Někdo se tak zkrátka už narodí. Nebo k tomu dospěje časem, těžko říct.

V každým případě, když Dan došel celej natěšený s padákem zmuchlaným v náručí zpátky, byl už ve vzduchu druhý turnus. V tom byly dvě mladý holky. Asi jako vy, slečno. Jedna taková mrňavá, druhá naopak všechny převyšovala o hlavu. Dana teda rozhodně. První vyhupla ta drobná a vcelku v pohodě dolítla zhruba tam, co kluci. Ale ta druhá, myslím, že se jmenovala Jana, ta prostě jen padala, kam jí to neslo. Vůbec neřídila. Všichni šokovaně koukali, kam má namířeno, až už to bylo naprosto jasný. Zapadla zrovna támhle do toho lesa.

Než se ostatní probrali, Dan už měl za sebou půlku cesty. Přistávat do lesa s sebou nese víc rizik než nadějí. Zkrátka průšvih jako hrom. Dan taky první našel strom, na kterým ta holka skončila. A aniž by na vteřinu zaváhal, donutil Matěje, co příběh chvíli po něm, aby mu udělal z rukou stoličku, a on se tak mohl vyhoupnout na nejnižší větev. Pak vyšplhal až k Janě. Úplná opice. Víte, v tuhle chvíli je důležitý zjistit, jestli se člověk nenapíchnul na nějakou větev a jestli nemá něco zlomenýho.

Opatrně ji vyprostil z kširů, protože ačkoli padák skončil na nějakým jiným stromě, pořád hrozilo, že by do něj mohlo odněkud fouknout. Klidně by pak holku vláčel lesem, a to by teprv šlo o kejhák. Děvče mělo neskutečný štěstí, protože až na nějakou tu oděrkou to vypadalo dobře. Dan jí teda začal ukazovat kudy a jak dolů. Šlo jim to skvěle až do chvíle, kdy se dostali do předposledního patra. V podstatě už chybělo jen se spustit na zem. Nebyly to snad ani tři metry. Holku dohnal šok, zasekla se, rozklepala, a dál už s ní nikdo nehnul.

Dan seskočil a nařídil ostatním, ať na ní pořád mluví. Sám popadnul jednoho kluka a vyrazili zpátky na letiště. Tam někde za halou vystrachali žebřík a s tím zase uháněli zpátky. Ostatně ten se pak hodil i na sundání padáku, kterej byl chycený na špičce fakt tenkýho smrku. To byla taky komedie. Matěj a dva další chlapi žebřík drželi v jakž takž svislý poloze, zatímco se Dan po něm škrábal nahoru. Vopřít ho nebylo kam, kolem hustej, ale mladěj les. To, že se při tom padák ani nenatrhнул, byl další malej zázrak.

Řekli byste, že na jeden den jsme si už vzrušení vybrali dost, že jo? Jenže Dan se v podstatě teprve zahříval.

Když se situace tak nějak uklidnila a bylo jasný, že všichni jsou v pohodě, šli mazáci skákat. Hele, abych to zkrátíl. Matěj při svým třetím přistání nedotáhnul až na duchnu, vzal okraj, klopýtnul a skončil na čumáku. Všichni kolem to prasknutí slyšeli. Dan byl zase první, kdo se k němu dostal. Haksna byla očividně napůl. Nařídil teda, ať ho držej bez hnutí, a vyrazil pro pomůcky. Z jedny starý lavičky, zrovna z týhle, urval dvě prkna, a ty pak použil jako provizorní dlahy. Než dorazila záchranka, všem kolem vyprávěl příhody z cest, aby udržel Matěje v jakž takž přijatelným stavu. Nechtěl riskovat další šok, ačkoli zrovna Matěj už tehdy byl zkušeněj pacient. Když pak sanitáci frakturu odnášeli do auta, zdálo se, že víc než zlomený haksny lituje šéf toho, že neslyšel historku až do konce.

Proč se Danovi říká Skákavej? To je dlouhej příběh, ke kterému došlo o pár let pozdějc. Dan se tehdy nachomýtnul ke zřícenýmu baráku, a než dorazili hasiči, stihnul vytáhnout tři lidi. Ale když tam vlez znovu, projel kolem nákladák, celý se to zase votřáslo a došlo k dalšímu sesuvu. Jemu to přerazilo nohy tak, že už nešly zachránit. Vylízával se z toho celý měsíce. Čím míň se moh hejbat, tím častějc se mu vracely vzpomínky na ten vůbec

první seskok. Na tu svobodu a to všechno kolem. A tak jen co se dostal z rukou felčarů, vrátil se sem. O tom si ale povíme někdy jindy, jo? Nicméně, tak proto Skákavej Dan.

Dobrá, lidi, je čas. První skupina, co letí se mnou, jdeme na to. Nejdřív nastupuju já, pak ty a po něm ty. Všechno jasný? Paráda.

Hele, ty jdeš až se třetí partou, že jo? Můžeš mi pak ten vozejk odvézt k doskočišti? Dík. Ne, nepotřebuju pomoc. Vytáhnou se nahoru sám, neboj. Nedělám to po prvý.

Nemoci mocných

politická satira, groteska

Setkání

Jana Karhanová

Obloha nad Římem byla poseta zářivými hvězdami, jež vypadaly jako ty nejvzácnější drahokamy.

Najednou se však přihnaly těžké šedé mraky a hvězdný samet zmizel jako mávnutím kouzelného proutku.

Noční nebe začaly křížovat klikaté blesky doprovázené údery hromu na buben.

Celou místnost ozářilo nažloutlé světlo vzápětí následované hlučným rachocením.

Radim Valenta navzdory hluboké noci nespál. Neklidně se převaloval na své široké posteli. Nemohl spát. A na vině nebyla jen divoká bouřka. Poruchami spánku trpěl už léta – od té doby, co se začal aktivně angažovat v politice. Za 15 let působení v senátorském křesle se domohl více než slušného majetku a také nemalého vlivu. Kolik lidí mu dlužilo ne zrovna malé částky, na kolik lidí něco věděl. Za tyto občasné bezesné noci, kdy mu žíravé výčitky svědomí nechtěly dát usnout, mu jeho politická kariéra stála. Však i sebeotravnější bouřící se svědomí se dalo snadno utišit pomocí prášků na spaní nebo několika skleniček kvalitní skotské whisky.

Ale dnes to bylo jiné. Prášky na spaní mu došly před několika dny, ještě si však nestihl vyzvednout nové. Tak alespoň sahal už po páté skleničce whisky.

Všechny snahy usnout nakonec Radim vzdal a smířil se s tím, že mu dnešní noci není souzeno spát.

Mnohem více, než další z bezesných nocí však Valentu znepokojila jiná věc. Obestřel ho takový zvláštní pocit. Jako kdyby ho před něčím varoval šestý smysl.

Ale před čím, sakra?! Pochybnosti se mu v krku vzpřičily jako zákeřná rybí kost.

Radim rozsvítil lampičku na nočním stolku a zadíval se na starožitné stojací hodiny pocházející ještě z dob Napoleona. Ručičkový ciferník ukazoval půl druhé v noci.

Valenta nakonec vstal. Na pyžamo si navlékl saténový župan. Rozhodl se zkontrolovat svůj trezor. Co když ten špatný plíživý pocit nebyl jen tak sám sebou?

Co kdyby ho chtěl někdo připravit o jeho peníze, zlaté cihly nebo dokumenty, díky nimž mu zobali někteří ministři a členové vlády z ruky.

Radim však na půli cesty ztuhnul a sklenice whisky mu téměř vypadla z ruky přímo na pravý perský koberec.

Uprostřed místnosti se zničehonic objevily potrhane cary mlhy připomínající spíše mihotající se cigaretový kouř. Když se dým rozplynul, Radim téměř podlehl domněn, že ho šálí zrak. V nekřesťansky drahém (avšak velmi pohodlném) koženém křesle seděl nějaký mladý muž, jenž se tvářil nesmírně pobouřeně. Určitě mu nemohlo být více než osmadvacet let.

„U velkého Jupitera, co má tohle znamenat?“ rozkřikl se pánovitě mladík.

Radim na nezvaného hosta nechápavě vytřeštil oči a obezřetně si ho prohlédl ve světle lampičky. Neznámý měl ostře řezané rysy v obličeji orámovaném krátkými vlasy a jeho tvář dominoval výrazný zahnutý nos. Ve vlasech měl přichozí nasazený jednoduchý vavřínový věneček.

„Přiznávám, že i mě by zajímal důvod vaší návštěvy,“ odušil odměřeně Valenta.

Mladík si však zlostně přešlapujícího Radima nevšímal. Snad nevzal na vědomí ani jeho přítomnost. „Nechám všechny ty mizery utopit v Tibeře, hodit je hladovým šelmám, stáhnout je zaživa z kůže!“

Radimovi naběhla na čele hněvivá vráska. „Mám toho právě dost. Tohle je můj dům,

moje křeslo a vy tu nemáte co dělat," křičel rozohněně. „Tím spíše uprostřed noci! Okamžitě odsud odejděte, nebo zavolám policii!“

Mladík se na Valentu tvářícího se nasupeně vyjeveně zadíval. „Jak si vůbec dovoluješ se mnou takhle mluvit? Víš ty, kdo já jsem?! Mocný Nero – císař slavného Říma!“ Nekřičel, přesto však jeho slova zněla tak sebevědomě, až z toho Radima zamrazilo při páteři, kopl do sebe jediným lokem zbytek whisky a roztřesenou rukou si nalil další. V duchu přemítal, jak dál. Tenhle člověk byl evidentně blázen. A on, Radim, tu byl s ním uprostřed noci sám... Tohle mu ještě tak scházelo...

Valenta nasadil široký úsměv. „V tom případě se hluboce omlouvám, Vaše... ehm... Veličenstvo. Netušil jsem, s kým mám tu čest. A mohl bych vědět, čemu vděčím za tak vzácnou návštěvu?“ Radim musel vynaložit ještě mnohem větší dávku hereckého talentu než na zasedání v senátu. A to bylo co říct. Jenže jisté moudré pravidlo říkalo, že bláznům se zásadně neodporuje a Radim rozhodně neměl chuť zjišťovat, jak by mohl tenhle člověk reagovat, kdyby se mu pokusil jeho utkvělé představy vyvracet.

Nero se zatvářil, jako kdyby polkl štovík. „Prý nápoj věčného mládí. Cha! Šarlatáni, ale já s nimi zatočím a budou litovat, že vůbec kdy vkročili na půdu Říma!“ Mladík vstal z křesla a začal přecházet s rukama založenýma v bok po místnosti, čímž Radima strašně rozčiloval.

Nero měl na sobě dlouhý bílý nařasený šat.

To bude prostěradlo, určitě utekl z blázince!

Radimovi ztuhla krev v žilách a nedokázal se téměř ani pohnout, natož donutit svůj mozek, aby začal fungovat a něco chytrého vymyslel.

Ale pak přece zablikal záchvěv jedné myšlenky...

„Tak vzácnou návštěvu, jako je ta vaše, bych měl něčím důstojným náležitě uctít, vznešený císaři. Račte se tady prosím posadit,“ ukázal Valenta rukou na své parádní křeslo. „A já vám dám ochutnat tento lahodný zlatavý nápoj.“

Zatímco Nero spokojeně popíjel whisky, Radim horečně pročítal na svém iPhone nejnovější zprávy. Snažil se najít informace o tom, jestli z nějakého ústavu pro duševně choré neutekl některý z pacientů.

„Chceš snad na svém císaři šetřit?! Proč jsi mi nalil tohoto božského nápoje jen tak po dně?“ rozkřikl se Nero.

Radim cosi omluvně zdramolil a vzal do ruky lahev, aby mladíkovi dolil. Ten mu však alkohol vytrhl z ruky a nalil si do své sklenice whisky až po okraj.

Teda, jestli tohle vypije... tak sebou švihne na podlahu a já budu moct být v klidu, pomyslel si Radim. Jenže to se přepočítal.

Nero naráz vypil celou sklenici. Navzdory Valentovým předpokladům se však na zem nesvalil. Pouze jeho tváře získaly lehce narůžovělý nádech, ale jinak se tvářil poměrně střízlivě. Tedy pokud se to dalo říct o někom, kdo vypil na ex tolik silného alkoholu.

Nero si nalil ještě dvě takovéhle sklenice. S každým vypitým lokem se stával horvornějším a přátelštějším, ovšem stále ještě se nechystal upadnout do alkoholového bezvědomí.

„Jaké povolání vůbec zastáváš? Takový znamenitý nápoj si jistě nemůže dovolit kdejaký občan.“

„Jsem... senátor,“ neochotně odpověděl Radim.

„Lžeš,“ zavrtěl hlavou odmítavě Nero. „Takový koňský ksicht, jako je ten tvůj, bych si pamatoval...“

Radim se skoro urazil. Co si ten člověk o sobě sakra myslí? Vlastně... je to blázen, takže co jiného by mohl od někoho takového čekat.

„A kde jsou nějaké krásné otrokyně? Hudebníci? A kde je vůbec hostina? *Takhle* snad chceš hostit císaře?“ Radim s uspokojením zaznamenal, že mladíkův jazyk už začíná poněkud škobrtat. No ještě aby ne... po tom, co sám vypil skoro polovinu lahve skotské a ne zrovna laciné whisky...

„Víš, znal jsem taky jednoho takového chytráka. Taky chtěl šetřit na hostině pro svého císaře... Nechal jsem ho hodit šelmám. To bys nevěřil, jak si na tom tlustochovi po-

chutnávali. Zvláště Minerva, moje oblíbená lvice...“ Nero se rozesmál a v jeho hlase neznával jen alkohol. Přímou z něj čísel taková krutost, až z toho Radimovi na čele naskočil ledový pot. Jestli tohle dopadne dobře, věnuje milion – ne, dva – na charitu!

„Co si to tam pořád prohlížíš na té divné šoupací krabičce? Nechceš si snad všimát svého císaře?!“ houkl na Radima zničehonic Nero. Chudáka Valentu div z leknutí nesklátil infarkt a telefon mu obloukem vyletěl z ruky. iPhone dopadl přímo k Neronovým nohám. Mladík telefon okamžitě sebral a s velkým zaujetím přístroj prozkoumával.

Radimovi se udělalo mdlo, když zjistil, že Nero si zkouší fotit selfie na Radimův oficiální twitterový a následně i instagramový profil a ťuká do telefonu nějaké zprávy.

„Velevážený císaři,“ začal opatrně. „Přece byste nevěnoval ani zlomek své pozornosti takovému přístroji, jež využívá kdejaké lůza. I ten poslední... ehm... poddaný takovouto věc vlastní!“ pokusil se Radim minimalizovat škody tím, že se pokusí Neronovi iPhone sebrat.

„Starej se raději, ať nedojde tento božský nápoj. Jinak tě osobně upeču na rožni jako sele!“

Valenta si tiše povzdechl. To bude ostuda... Jen aby ho to nestálo místo v senátu... Jen při pouhé představě, že by měl přijít o výnosné zaměstnání, ho polilo horko.

Radim se zvedl a přinesl z kuchyně pro jistotu ještě jednu, zatím nenačatou, lahev whisky. Kdoví, čeho by byl ten magor schopný. Jistější bude ho nenaštvat... A pak... Radim se také potřebuje náležitě posilnit.

Tě noci už Valenta spát nešel, jen s úzkostí sledoval Neronu hrajícího si zaujatě s iPhone a své obavy se snažil spláchnout vydatnými dávkami zlatavého alkoholu.

Radim se probudil ve své ložnici. Ležel na podlaze a necítil záda. Zkusil protáhnout ztuhlou páteř, téměř okamžitě toho však zalitoval. Hlava ho rozbolela tak, jako kdyby mu do ní někdo zasekl sekyrku. Napadlo ho, jestli to Nero také náhodou neudělal.

Valenta opatrně došel do koupelny, aby se dal trochu do pořádku. Poté se vrátil do ložnice a sáhl po svém iPhone.

Pomalou se mu do paměti vracela včerejší noc, ovšem některá místa byla jako zahalená v mlze – nemohl se zaboha upamatovat. Pamatoval si naposled to, jak společně s Neronem zpívají na balkóně nějakou oplzlou píseň a pak... pak už nic...

A když zjistil, že v jeho telefonu nejsou žádná data, udělalo se mu tak špatně, až se mu roztřásla kolena a musel se posadit do svého oblíbeného koženého křesla.

Na MacBooku alespoň rychle zkontroloval své účty na sociálních sítích. Na všech bylo napsané vyjádření, že Radim na svou funkci senátora rezignuje a všechny své peníze rozdá lidu.

Zatracený šílenec! Prý Nero, to určitě! A pak Radima něco napadlo... Co když tu v noci nikdo nebyl? Co když se Radim jen pořádně opil? Z vlastní zkušenosti věděl, jaké bizarní věci lidé v opilosti dokáží udělat...

Ale pak se Valenta zadíval na menší dřevěný stolek. Obě lahve whisky byly pryč a na jejich místě ležela jedna stříbrná mince...

Izabela Straková

„Literatura je únikem od reality,“ říkají mnozí. Nesouhlasím. Není nic opravdovějšího (tedy reálnějšího) než literatura, neboť jen v ní můžeme vidět to, co je nám v reálném životě zastřeno – literatura je odrazem autorovy duše, je to mozaika tvořená z citů i činů, z krás i hrůz, z radostí a strachů, literatura je vějíř lidských životů zapsaných na stránkách knih. Je vše a je pro mě vším.

Zdá se proto nyní poněkud paradoxní, že v dětství jsem ke čtení cítila jen odpor a nechuť. Bránu do literárního světa mi otevřela až má češtinářka Gabriela Sloupová na Gymnáziu Rokycany, která se pro mě obecně stala velkou inspirací. Snad i díky jejímu vlivu dnes studuji na Pedagogické fakultě ZČU, přičemž po dokončení studií bych ráda vyučovala historii a český jazyk.

Kromě příspěvků do literárních soutěží se věnuji psaní knih. Momentálně čekám na publikaci svého historického románu s názvem Hortensie, který vyjde pod nakladatelstvím Albatros. Kvůli koronavirové krizi se bohužel vydání muselo o několik měsíců odložit – Hortensii tedy bude možné zakoupit v knihkupectvích zřejmě až začátkem roku 2021.

El Grande

Izabela Straková

Těžká vůně doutníku stoupala v hustých obláčkách vzhůru, až se ztratila v lehkém větříku červnového večera. Otylý muž s černým plnovousem, v němž se místy lesklo stříbro jeho vážného stáří, se lenivě opíral o zábradlí prezidentského balkónu, přičemž si svou vojenskou botou přidupával do rytmu jakési písně z rádia. Na tváři se mu rozprostíral onen spokojený výraz, výraz, jež nemůže nic rozhodit, výraz, který je možno zahlédnout jen na obličejích mocných. Mužovy lhostejné oči pomalu přejížděly po ulicích města, pozorovaly stařeny, které na prašných cestách rozhazovaly zrní slepicím, dívaly se na levné děvky, jež vylézaly z bordelů, aby přilákaly kolemjdoucí námořníky, zkoumaly i obchodníky a šarlatány, kteří se na trzích snažili prodat neznalým turistům domnělé ostatky svatých Ano, muž tam stál, snad ztracen ve svých myšlenkách nebo možná jednoduše zpitomělý vlastní autoritou, a celá jeho situace – povyk papoušků, hořící cigáro i osamělá postava starce s netečnými leguáníma očima – připomínala výjev z Marquézových románů. Pousmál se nad tím přirovnáním, ale rty se mu záhy nato srovnaly do úzké linie, jediného výrazu, jež používal při jednání se svými poddanými.

„Denní tisk a káva, pane generále,“ oznámil sluha, načež se zvony kostelů rozezněly ve znamení šesté hodiny. Sluhův oděv, zlatem prošitý tmavě modrý kabátec a lněné kalhoty, kontrastoval s prezidentovou jednoduchou uniformou bez distinkcí. Svou skromností, do níž se s vědomím vlastní okázalosti rozmazleného dítěte halil hlouběji než do své lakoty, byl pan generál ostatně známý po celém světě. Pokýval na znamení, vzal z bílé rukavice černou kávu a znovu se opřel, otočen zády ke sluhovi. Nebylo třeba cokoliv dalšího říkat, generál byl ve svých zvycích až úzkostlivě pečlivý, proto sluha okamžitě věděl, jak jednat dále.

„Nepřetržité deště konečně zastaveny,“ přečetl titulky hlavní zprávy dne. „Bratři a sestry, prezident a otec vlasti Nicanore el Grande dnes znovu projevil svou božskost a své nepopíratelné nebesy určené postavení. Silné větry od východního moře, jež s sebou přinášely zničující deště, byly jednou provždy zastaveny vůlí tatíčka vlasti. Nicanore el Grande onoho deštivého rána, prvního června roku II od založení republiky, jednoduše došel na vyvýšeniny v Zálivu revoluce, zhluboka se nadechl a jediným mocným zafučením odvál pustošivá oblaka, nepochybně seslaná na naši zemi nepřáteli státu, načež celou krajinu, od jižního cípu až po hory na severu, zalily polibky zlatavého slunce. Sláva otci vlasti, bratři a sestry!“

El Grande, vyčkávaje, zda zpráva dne ještě nepokračuje, spokojeně pokýval vousatou bradou a elegantním gestem své pěstěné ruky poslal sluhu pryč.

Druhý den se výjev opakoval – sluha v honosných šatech, pan generál s kávou a doutníkem, stovky lidí hemžících se v ulicích pod patami prezidentského paláce jako mravenci, unavený vzduch tetelící se nad rozpáleným asfaltem města, slunce dokonávající své poslední okamžiky v syté oranži blížící se noci. Jen zpráva dne se lišila: „Bratři a sestry, radujme se!“ zahlaholil sluha pateticky. „Pan prezident a otec vlasti Nicanore el Grande znovu projevil svou božskost a své nepopíratelné nebesy určené postavení. Jeho božská ztělesněnost kráčila dnes, druhého června roku II od založení republiky, uličkami hlavního města zamořeného tíživým morem. Beze strachu, bez bázně či jakékoliv ochranky postupoval pan generál vstříc osobnímu nebezpečí a svými záračnými prsty rozhazoval sůl, jež vyléčila všechny malomocné, ba navíc šťastlivcům, kteří se soli být jen dotkli, zaručila dlouhý život. Morová epidemie trápící celý kontinent již pět let je tímto dnem, druhým červnem roku II od založení republiky, oficiálně a nevratně u konce. Sláva otci vlasti, bratři a sestry!“

Po odehnání sluhy jako otravného hmyzu přišla na řadu delegace s ministry a důstojníky. Vše se opět odehrálo na balkónku paláce, jak si El Grande přál, neboť „státní záležitosti se musí vždy řešit před zrakem lidu,“ jak rád sám sobě opakoval. To, že lid by si musel vyvrátit krk, aby dohlédl do výšin paláce, ho už pranic nezajímalo.

Deset mužů, pět ministrů, pět mužů v uniformách, se před ním vojensky seřadilo. El Grande si nepamatoval jejich jména, všech deset mu splývalo v jedno tělo, jedno strachem rozťesené tělo s mastnými kapkami potu na čelech a staženou prdelí.

„Hezké počasí, že ano?“ prohodil generál, aniž by na příchozí pohlédl.

„Ano, pane generále, náramně,“ odpovědělo tělo.

„Snad jen trochu tepleji, než je běžné.“

„Trochu tepleji, pane generále, rozhodně více, než je touto dobou běžné.“

„A státní záležitosti, plynou bez komplikací?“

„Jako po másle, pane generále.“

„Nepřátelé států nezlobí?“

„Nezlobí, pane generále, jejich mrtvoly se stále houpou na hradbách, pane generále.“

„To je hezké.“

„Překrásné, pane generále.“

„Ne, jen hezké,“ namítl El Grande.

„Ano, pouze hezké, samozřejmě, pane generále.“

„A ten trajekt malomocných byl už odvezen?“

„Odvezen i potopen, pane generále.“

„A předpověď stále hlásí, že nebude pršet?“

„Nebude, pane generále, období dešťů už skončilo, pane generále.“

„A foukat nebude?“

„Snad jen lehký, příjemný vánek, pane generále.“

„To je hezké.“

„Ano, pane generále, hezké.“

„Dokonce překrásné,“ dodal El Grande.

„Překrásné, pane generále.“

„Garcío?“ oslovil pan generál sluhu, který mžikem přiskočil k asistenci.

„Pane generále?“

„Neříkal jsem snad, že je to hezké?“

„Říkal, pane generále.“

„O něčem překrásném nepadla ani zmínka, že?“

„Ani zmínka, pane generále.“

„Zastřelte prosím pány ministry i důstojníky, Garcío, buďte tak laskavý.“ A sotva to dořekl, za prezidentovými zády zaznělo deset výstřelů, které splynuly v jeden, jako kdyby skutečně zastřelily pouze jedno tělo.

Potom si šel pan generál lehnout.

* * *

Byla to snad ona vymyšlená zpráva v tisku, která způsobila, že myšlenky otce vlasti se v noci místo odpočinku, stejně jako generálovo tělo, převalovaly na velké prázdné posteli. Pana prezidenta přepadla ve chvíli vytouženého klidu nepříjemná úzkost.

Nikdy se nebál smrti, protože se už za svého života stal nesmrtelným, ale umírání, ano, toho se bál. Poznal ošklivosti, které s sebou nedůstojné umírání v následku stáří přináší, a rozhodně si nepřál, aby jeho posledním obrazem byl stařec se slinou táhnoucí se z linie jeho velitelských rtů a prochcanými spodky. Minulou zimu dovršil sedmdesát let a přítomnost smrti pociťoval čím dál hutněji. Onen červnový večer viděl sám sebe, groteskně žlutého od selhávajících jater, s nateklýma nohama, kterak bez podpory sluhy nemůže ani vstát, jeho dokonale rovné rty místo vykřikování rozkazů usrkávaly rozmělněnou stravu brčkem, jeho kdysi bystrý zrak se tupě rozpouštěl na okolních předmětech, jež mu nedávaly prázdný smysl...

Rozčileně potřásl řídkými kadeřemi, aby zahnal ten nepříjemný výjev, ale stejný obraz se mu vtíral do mysli jako zaseknutý snímek, a čím více se jej snažil ignorovat, tím neodbytněji se vracel. Až tiše zašeptaná slova generálovy samoty obraz zlomila:

„Ostatně bych se mohl stát mučedníkem,“ řekl El Grande a okamžitě usnul.

* * *

Onen červnový den, třetí den od počátku našeho vypravování, se už od svých prvních paprsků lišil. Siroťci, kteří směli z prezidentovy neskonale dobroty volně pobíhat po jeho paláci, si ten den prozpěvovali jakousi zvláštní říkanku, jejímuž významu sice pan generál nerozuměl, z níž ale instinktivně, jako lovené zvíře, cítil nebezpečí sarkasmu a satiry:

*Národem se šíří zvěsti,
přes pole i křivky cest,
že vládce naší vlasti
ovládá pohyb hvězd.
A ovládá i komety,
ale to uměl už před lety.*

*Nikdo se neodvážil namítnout,
že hvězdy se pohybují samy
a vždycky to tak dělávaly.*

Pan generál ale svůj instinkt poprvé v životě ignoroval, jednak proto, že byl ve velmi dobré náladě, ale především kvůli Garcíovi, jenž se s doprovodem kostelních zvonů objevil s výtiskem novin. S hlasitým ehm ehm si odkašlal a dal se do čtení: „Bratři a sestry, truchleme! Pan prezident a otec vlasti Nicanore el Grande znovu projevil svou božskost a své nepopíratelné nebesy určené postavení, když položil svůj život v boji proti nepřátelům státu. Před svým skolem však skolil nejméně tisíc protivníků, a zachránil tak hrdost i čest našeho národa. Pan generál bude ještě dnes v kostele sv. Petra svatořečen a uložen tak, jak si zaslouží, do náruče nesmrtelnosti, z níž bude dále vést kroky našeho velkého národa. Sláva otci vlasti, bratři a sestry!“

Při posledním slově pocítil El Grande na týlu chladný dotek pistole. Potáhl z doutníku, napil se černé kávy a se spokojeným výrazem, který je možno zahlédnout jen na obličích mocných, si nechal prostřelit hlavu.

František Josef Babuljak

Narodil jsem se roku 2004, žiji v Mýtě u Rokycan a studuji na gymnáziu v Rokycanech. Moje koníčky jsou hraní her s mými přáteli, a to fantasy her jako dračí doupě, karetních her jako Magic: The Gathering a videoher. Rád čtu knihy žánru sci-fi a fantasy. Mám v plánu jít studovat vysokou školu s technickým zaměřením.

Monopoly

František Josef Babuljak

Starý muž s holí se ztěžka belhá chodbou. Hlavu má plnou nápadu, o kterém se už za několik okamžiků chystá povědět svým přátelům. Musí být ovšem nenápadný, protože za těmi zavřenými dveřmi na konci chodby se odehrává ta nejdůležitější a nejtajnější činnost, kterou si většina smrtelníků vůbec dokáže představit. Komplikované výpočty, tajné postupy a důležité rozhovory s poradci nejsou jen tak pro ledajaké uši. Onen stařík ovšem už dávno do těchto tajů pronikl, a proto s klidem bere za kliku a otevírá dveře dokořán, aniž by se snažil vyhnout hlasitému zaskřípění pantů. V ponurém osvětlení malé lampičky sedí okolo stolu pětice mužů a všichni překvapeně zvedají hlavy, aby se podívali, kdo je vyrušuje z řešení těch nejnáročnějších otázek politiky a vedení státu.

„To snad ne, zase přišel,“ povzdechl si Roman hledící překvapeně ke dveřím.

„Zdravím, přátelé, copak to tady děláte?“ říká příchozí, zatímco se nejistě snaží překročit práh.

„Hrajeme hru, kolikrát jsem ti říkal, abys za námi sám nechodil, něco se ti přihodí a já to odskáču. Měl jsi nejdřív zavolat,“ kárá ho Jirka, „víš přeci, jak Vráťovi na tobě záleží. A o Martinovi ani nemluvím, ten by mě pak sežral.“

„Ale no tak, tohle ještě zvládnou a stejně mě nějak zlobí aligátor. Přišel jsem, protože mě napadla zajímavá myšlenka na příští projev. Když je někdo bratr svého bratra, je tedy on sám svůj vlastní bratr?“

„Už zase.“ vzdychne Jirka.

„A copak to tu hrajete?“ pokračuje dál, aniž čeká na odpověď.

„Monopoly pandemik, odvedie ho prosím niekto preč?“ ptá se netrpělivě Andy. „Ja potrebujem zarábať peniaze!“

„Já s ním půjdu,“ nabízí se zklamaně Adík, „stejně se mi ve hře nedaří a ani mne, jak vidím, už nepotřebujete.“

„Výborně,“ raduje se Andy „o jednoho méně. Roman, si na radě, tu máš kocku.“

„Pět, stoupl jsem na ministra zdravotnictví, Adík už nehraje, takže si ho můžu koupit. Hraj, Jiří.“

Hází čtyři. „Jedna, dvě, tři, čtyři, mám akční kartu: Posuň stupnici ohrožení o dvě nahoru a ministr zdravotnictví si ubere bod důvěryhodnosti. Dobrá, takže nouzový stav – nošení roušek a zákaz provozu hospod a restaurací,“ říká, zatímco posunuje stupnici. Roman zakleje.

Andy hází a přichází si na svůj pozemek.

„Tu si postavím vtáčí hnízdo.“

„Andy, špatně chápeš tu hru, jde o to porazit epidemii, ne se stát milionářem,“ vysvětluje Honza. „Kolik už máš vůbec peněz?“

„Prečo bysom vám mal sdělovať svoje príjmy? Sorry jako! Vtáčí hnízdo si postavím a basta! Páči sa mi bocianik.“

„Dobře, i když nevím, kde jsi na něj vzal peníze.“

„Všetci kradnú, ale ja nie! Len dobre hrajem, prešiel som cez štart a dostal som aj dotácie z EÚ.“

„Dobrá, teď hrajú já.“ říká Honza.

„Jedna, akční karta: Až někdo odstoupí z funkce, použij tuto kartu a nahradíš ho. Vytvoř tabulku PES. Můžeš hrát, Romane.“

„Mám políčko: Zavři/otevři všechny obchody s oblečením. To nechápu, Jirko, co to znamená?“

„Pokud jsou zrovna zavřené, tak je stoupnutím na tohle políčko otevřeš. A pokud jsou

otevřené, tak je zase zavřeš. Podle pravidel – pokud ten, kdo na toto políčko stoupne, je ministr zdravotnictví, musí si odebrat bod důvěryhodnosti.“

„To snad ne, už zase, už mám jen dva. Tady máš kostku, Jiří.“

„Děkuji. Jedna! Rozdej 10 000 000 Kč ze státní rezervy. To nevím, komu bych to měl rozdat, zavolám Alče, ta už si bude vědět rady. Tady máš kostku, Andy, jsi na řadě.“

„No konečně, vám to ale trvalo, raz, dva, tři: navýši štátny rozpočet, to je už zase na mňa spiknutí? Boha jeho, čo som komu zrobil?“

„Prosím tě, neurážej se hned, není to spiknutí. Co to ... Omluvte mě na okamžik, zase mi volá Milda.“

„No dobre, bačiatko, ale hovorím vám, že je to naozaj kampáň. Hraješ, Janko.“

„Jedna, dva: zvýš státní dluh. Ještě že jsem nestoupl na snížení státního dluhu, to by byl můj konec. Ted' ty, Romčo.“

„Jedna, dva, tři, čtyři, pět, ale ne, to snad ne, restaurace Rio's, ale je nouzový stav, takže ztrácím svoje poslední dva body důvěryhodnosti a prohrál jsem.“

„Táák a môžeš, Andrejko, mieriť na prvé miesto!“ raduje se jako dítě Andy.

„Od teraz ja používam tvoju kartu a nahrazujem ňa vo funkcii. Jirzík, Roman vypadol a hraješ ty.“

„Ano, ano, už jsem zpátky, chtěl po mně nějakou běžovčičku, nevíte někdo, co tím mohl myslet?“

„Asi si zase pletie farby, hraj.“

„Na tomhle políčku se můžu rozhodnout, jestli zrychlím nákup vakcíny, nebo vezmu jednomu hráči 500 000 Kč. Tak Andy, kde máš úspory? Jo ty už tolik nemáš? Takže jsi zkrachoval a vypadáváš, to je to tvoje ptačí hnízdo!“

„To nie je fér, to je spiknutí!“ křičí Andy a mlátí do stolu. Jirka s Honzou se ho marně snaží uklidnit.

„Romane, pomoz nám ho udržet!“

Andy v nepřičetnosti rozhazuje části hry na všechny strany. „Já nikdy neodstúpim, nikdy! Počujete ma? Nikdy neodstúpim.“

„Andy, neblbni, my jsme to ještě chtěli dohrát. Tys nám to zkazil. Ted' nevíme, co je otevřeno a co je zavřeno, kdo co dělá a tak. Uklidni se, prosím.“ zkouší to ještě Honza, ale bez úspěchu.

„Robte si, čo chcete, ale ja nikdy nepodľahnem vašim intrikám, snažíte sa ma zničiť? To sa vám nepodarí! Nikdy neodstúpim...“ Najednou se mu za zády objeví Milda a přetáhne ho holí. Andy jen hekne a skáčí se na zem.

„Tak kdepak je ta běžovčička, Jiříku?“

Myslíme to upřímně

Dalibor Boubín

„Už jste začal psát knihu?“

Primátor zvedl hlavu: „Prosím?“

„Víte, co říkal strýček Reagan, ne?“

Zavrcení hlavou.

„Když se zstudíte, můžete o tom ještě napsat knihu,“ rozesmál se profesor. „V politice se tím pádem nedá neuspět.“ Zamyslel se. „Takže pro vás ideální zaměstnání, ne?“

Primátor jeho optimismus nesdílel.

„Tak už jsme tu zase všichni?“ zeptal se předsedající. „Myslíte, že byste si mohli sednout, ať to dorazíme a můžeme jít domů?“

Židle zaskřípaly po letitém linoleu.

„Jak jste to myslel?“ naklonil se primátor k profesorovi.

Šedovlasý muž před něj přisunul svůj tablet. Displej se rozzářil.

„Neschopnost, nebo jen politická sebevražda?“ hlásal titulek nejnovějšího příspěvku.

Primátora zalil studený pot.

„Je to jen jedno velké nedorozumění,“ zamumlal.

Předsedající vrhl nespokojený pohled jejich směrem.

„Musíme se nějak postavit k tomu útulku,“ prohlásil.

„Je to ústav, pane předsedající,“ ohradila se náměstkyně pro sociální otázky. „Ústav pro pomoc sociálně slabším spoluobčanům.“

„Říkejte si tomu třeba mateřská školka,“ ozval se hlučný baryton náměstka pro otázky bezpečnosti, „podle mě je to jen velká díra na prachy. Ty šmejdi si nic nezasloužej.“

„Počkejte, pane náměstku,“ vstoupil do přestřelky primátor. „Je naší neoddiskutovatelnou povinností vyjít vstříc potřebám i těch obyvatelů města, kteří, abych tak řekl, neměli v životě takové štěstí jako vy nebo já, že?“

„Hovno neměli,“ vyštěkl náměstek pro bezpečnost. „Válej si šunky za naše prachy.“

„To je, myslím, trochu přehnané obvinění,“ nesouhlasil primátor. „Ti lidé jsou často oběťmi svých nelehkých životních osudů. Mnozí z nich se do nich dokonce ani nedostali vlastní vinou.“

„To jako fakt?“ ušklíbl se bezpečnostní náměstek. „Moji lidi jsou s nima v každodenním styku. Se s náma někdy projdete po ulicích toho svého velkoměsta. Jsem zvědavý, jak budete mluvit pak.“

„Já ale nemám na nějaké vycházky čas,“ prohlásil primátor. „To přeci musíte chápat.“

Bezpečnostní a dopravní náměstek zrudl. Výhrůžně zafuněl. Náměstkyně pro sociální záležitosti se pokusila něco říct. Než se jí to ale podařilo, ozval se tichý profesorův hlas.

„Vy byste asi raději ty své veliké biče, vidíte,“ mrkl na muže v uniformě.

Náměstek pro bezpečnost chvíli uvažoval, o co by mohlo jít.

„Nebojte se, pane kolego,“ chlácholil ho profesor. „Už Napoleon Bonaparte hlásal, že v politice není hloupost handicapem.“

Atmosféra v místnosti znatelně zhoustla.

„Můžeme tedy přikročit k hlasování?“ zkusil to opatrně předsedající.

„Co jste tím chtěl jako říct, profesore?“ doputovala konečně otázka na rty šéfa bezpečnosti.

„No tak, nechte toho, pánové,“ zarazil další diskusi primátor. „Pane předsedající, spustte to.“

„Můžete někdo vzbudit pana náměstka pro místní rozvoj?“ požádal předsedající, když mu počty zvednutých rukou nesouhlasily do celkových součtů.

„Samozřejmě že všechno děláme přesně podle zákonných norem a pravidel,“ vyhrkl náměstek místního rozvoje. „Jen ještě čekáme na doplnění několika drobných ukazatelů a výsledky posledních dvou tří průzkumů, zprávy expertů a celkovou strategickou zprávu z nadřízeného orgánu.“

„Jistě, pane kolego,“ pokýval primátor hlavou.

„Co to zase kecá, ten magor?“ otázal se náměstek pro bezpečnost.

„Tady nám zase někdo slavil, že?“ zasmála se náměstkyně pro sociální otázky.

Konečně byly hlasy sečteny, zápis uzavřen, jednání ukončeno. Jednající se postupně vytráceli z místnosti.

„Tos musela profesorovi vyzvonit, že píšu knížku?“ obrátil se primátor na náměstkyni pro sociální záležitosti.

„Já mu ale nic neříkala, ňufíku.“

„A neříkej mi ňufíku,“ okřikl ji primátor šeptem. „Alespoň ne mezi lidma.“

„Dobře, ňufíku,“ špitla. „Já už musím dneska běžet, ju? Víš přece, že manžel má narozeniny.“ Primátor jen kývl.

O chvíli později i on prošel kolem vrátnice, pokynul starému Moučkovi v odpověď na jeho obligátní servus a vnořil se do temných stínů zadního parkoviště magistrátu.

U jeho auta kdosi postával.

„Co takhle pár drobných?“ zahuhlala nahrbená postava.

K primátorovi dolétl závan alkoholových výparů. A ještě nějaké další pachy. Letitý pot patřil k těm příjemnějším z nich.

„Cože?“ trhl sebou. „Ne, promiňte, nic u sebe nemám.“

„Ale no tak, kámo,“ zkusil ho pobuda poklepat po rameni.

„No vážně,“ podařilo se primátorovi na poslední chvíli uhnout. „Já žádnou hotovost nemám.“

„Víš co, brácho?“ Smířlivý, konejšivý tón. „I dvacka jsou peníze.“

„Vždyť vám říkám...“

„Nebo raděj pajcku.“ Rozhodný výraz.

„Přece vám říkám,“ zavrtěl primátor hlavou, „že u sebe nic nemám!“

„Už si, kámo, slyšel,“ trochu výhružný výraz, „že kdo lže, ten krade?“

„Co? Jak si to...“

„Podívej,“ smířlivost vyvanula. „Ty seš klasicej pracháč. Na nás chudáky se jen povyšuješ, že jo?“

„Já přece...“

„Ale já ti něco povím!“ Graduující intenzita. „Kdysi jsem byl jako ty.“

„O tom silně pochybuji,“ vylétlo primátorovi dřív, než si to uvědomil.

„Pochybuješ si, vo čem chceš,“ ušklíbla se postava, „ale tak to je.“

„Dovolte, abych se zasmál,“ nedokázal se už primátor udržet. „Ha, ha!“

„Von tě ten smích přejde, brácho,“ zašklebil se zarostlý pobuda, „až ti povím celej svuj tklivěj příběh.“

„Poslyšte,“ zkusil to primátor. Ale už nebylo cesty zpět. Něco se v něm zlomilo: „Věřím, že jste si prožil své, ale mám-li být zcela upřímný, mě vaše výmysly vůbec nezajímají!“

„A to je právě tvuj problém, kámo.“

„Co je můj problém?“ zarazil se primátor.

„Že lidi kolem sebe vodsuzuješ, aniž vo nich cokoli víš,“ vysvětlil chraplavý hlas.

„Aby ses z toho nepo...“, vystřelil primátor, aniž si to stihl promyslet.

„Co?“ skočil mu protivník do řeči. „Jen se vyslov. Dej průchod svému pravému já. Tak dělej! Puť se do mě!“

„Jak chceš! Já vás, verbež línou, nesnáším! Flákáte se! Hovno děláte! Jste vřed na štítě společnosti!“ Bože, jak mu to dělalo dobře.

„Přidej,“ povzbuzoval ho bezdomovec. V očích mu zaplál nový oheň. „Povídej! Nešetři mě!“

„Co kdyby ses umyl a šel radši něco dělat!“ nešlo to zastavit. Nechtěl to zastavit. „Třeba alespoň zamestat ulice. Poklidit ten bordel tady všude kolem. Cokoli. Ale to ty ne, co?!“

Plivám na tebe!“

Pokusil se svou výhrůžku splnit. Sliny se mu neškodně svezly po bradě, chvílku tam nerozhodně odpočívaly, až nakonec sklouzly na drahé sako. Hlasitě oddechování. V očích blesky.

„Tak vidíte,“ narovнала se postava před ním. Najednou nepůsobila tak zanedbaně. Dokonce i ten zápach jako by se nějak naředit. „Už se cítíte lépe, pane inženýre?“ Uklidňující tón.

„Co, cože?“ Primátor pomalu přicházel k sobě. Ke svému veřejnému já. „To jste vy, pane doktore?“ Údiv.

Bezdomovec odložil prošoupaný kabát.

„Říkal jsem vám,“ začal smířlivě, „že naše sezení ještě zdaleka nejsou u konce. Psychotherapie je běh na dlouhou trať. A vy se mi, pane primátore, poslední dobou tak trochu vyhýbáte.“

Pak sáhl do ledvinky na břicho. Vytáhl malou papírovou kartičku.

„Takže příště zase u mě v ordinaci,“ natáhl ruku. „Termín máte tady. Nashledanou, pane inženýre.“

Primátor sledoval vzdalující se záda. Když stín zmizel za rohem, odkopl kabát před sebou do silnice a nastoupil do auta. Už už se chystal rozjet, když ho něco napadlo. Zašátral v přihrádce u spolujezdce. Obsah poškrábané krabičky schlamstl palubní přehrávač.

„We are the champions, my friend,“ přidal se k Freddiemu a konečně vyrazil do noci. Sakra, fakt mu to před chvílí udělalo dobře.

Zazpívejme si!

originální písňový text na známý nápěv

Andrea Štástková

Narodila jsem se v roce 1998 v naší stověžaté Praze, kde i nyní trávím většinu svého času. Studuji zde právnickou fakultu, což je příhodné, neboť i právníci si rádi hrají se slovy. Kromě práva se zajímám také o mezinárodní vztahy, politiku a studium jazyků. Ve volném čase ráda čtu (hlavně Čapka, ale nejradši Hemingwaye!) a píšu recenze na knížky. Už od dětství jsem se k nevelké radosti rodičů těšila velké představitivosti, což mi zůstalo doposud. Projevuje se to zejména v mých povídkách a básničkách, v nichž se obvykle snažím najít něco neobyčejného na zdánlivě všedních situacích. S psaním mi vždy pomáhá můj věrný kocour James, který hlídá překlapy a ve volných chvílích okusuje notebook. O psaní a knížkách si dokážu povídat hodiny, takže kdybyste měli chuť, neváhejte mi napsat!

Knižní duše

Andrea Štástková

V Suchdolu v třetím poschodí dřív žila zvláštní paní
dnes už tam nikdo nechodí, snad zapomněli na ní.

Ta paní žila z knížek jen, byla to vášeň její
snila o cestách jiných žen, jak mluví, jak se smějí.

Ref. Chránila to tajemství, co knihy nosí,
proč jiní v noci nespí, to, o něž prosí,
že v příbězích, budeme věčně žít, že v příbězích, budeme žít.

Vzkřísila celé národy z těch stovek zašlých stránek,
byla branou do svobody, z ulice do pohádek.
Lidé se jí vyhýbali, na rozdíl od všech dětí,
pro knihy k ní chodívaly, a taky pro objetí.

Ref.:
Chránila to tajemství, co knihy nosí,
proč jiní v noci nespí, to, o něž prosí,
že v příbězích, budeme věčně žít, že v příbězích, budeme žít.

Jednou šplhala pro svazek, co až nahoře ležel
a průvan strhl provázek, co schůdky u zdi držel.
Nebylo ránu slyšeti a podle dětí místních
musela paní zmizeti, i když v zdech stále zní smích.

Ref.:
Chránila to tajemství, co knihy nosí,
proč jiní v noci nespí, to, o něž prosí,
že v příbězích, budeme věčně žít, že v příbězích, budeme žít.

Text k písni „Anděl“ od Karla Kryla

Krvácí

Izabela Straková

Směšná v své neřesti,
podlitá marností
zpívá si zvesela
přibíjíc anděla
na rezavý hřebík.
Kráčí jen pozvolna
ona, ta osudná.
Co jen to brouká si?
Že den už krvácí
ranou zlých let?

Krvácí
v tanci tvých siluet.
Krvácí.
Zhasl už ten tvůj svět.
Dříve tak pospolu...
Teď už jen samotu
slyším vcházet.

Krvácí,
přítomnost uvadá.
Krvácí.
Smrt kráčí sinavá
v krůpějích purpuru.
Mé sloupy z mramoru
pukají steskem.
Krvácí.

V doupatcích pod stíny
dřívější vavříny
leží jak mrtvoly,
hnijí tam u vody
ztracené v tmě.
Kdo ji jen vymyslel?
Kdo si jen usmyslel?
Kdo by tak krutý byl?
Že se uchýlil
stvořit tvou smrt?

Krvácí.
I On nás už opustil.
Krvácí.
Proč jen to dopustil?
Zas vidím Lazara.
Naději kulhavá,
nech mě už být!

Krvácí
v rudnoucí nahotě.
Krvácí
v bezduché náhodě.
Má drahá, neměj strach,
i já se změním v prach
a vzletím měkce

za tebou.
(místo lalala)

Text k písni „Salome“ od Karla Kryla

Michal Maštálíř

Narodil se roku 1981 v Praze. Pracoval dlouhá léta pro pražské Divadlo Bez Zábradlí jako jevištní technik a vedoucí jevištní techniky.

Jeho tvorba doposud zahrnuje básně, scénář do soutěže České televize pro autory do třiceti let, kde se umístil na 3. místě, písňové texty pro benešovskou kapelu The Directors, povídky a divadelní hru Pistole na prasata registrovanou v agentuře Aura-Pont.

V roce 2015 vyhrály dva jeho písňové texty soutěž Městského divadla Zlín, kde byly zhudebněné uváděny jako součást šansonového recitálu Tolik bylo dní.

Vždycky je o co stát

Michal Maštálíř

Hrál jsem stůj co stůj
tak jak se má
žil příběh svůj
křehký vor z klád
Často sebe se ptal
jestli je o co stát

Zvlád' jsem horský štít
znám poušť i pláž
Nevím, co chtít
pak slyším váš
vždy, když slyším váš smích
Už zas je o co stát

I staré fotky blednou
jak snítka ptačích hnízd
však občas toužím znovu
svůj vlastní osud hníst
Znovu žít život svůj
přítom znát, co už znám
Láska je zdrojem
dobrých zpráv

Měl jsem pár chyb, vím
přesto dál smím
být stínem tvým
Jsem za to rád
Šeptáš do denních mūr
Ještě je o co stát

Když vás u sebe mám
Pořád je o co stát

Dík vám

Text k písni „What A Wonderful World“ od Louise Armstronga

Zdeněk Janál

dramaturg Činohry DJKT

Po studiu pražské DAMU (obory Režie-dramaturgie a Dramaturgie činoherního divadla) působil šest let jako dramaturg v angažmá ve Východočeském divadle Pardubice, od ledna 2017 jako dramaturg Městského divadla v Mostě, kde se podílel na dramaturgii divadelního festivalu Young for Young. Dramaturgicky dosud připravil 43 divadelních inscenací napříč žánry a 27 scénických čtení. Překládá divadelní hry z němčiny (Těžkej nářez – T. Baum, Homevideo – J. Braren, C. Fischer, Faulovaný útočník – G. Menke-Peitzmayer, Tvůj život patří mně – C. Fischer). Zdeněk spolupracuje s různými kulturními organizacemi, festivaly (např. Divadlo mezi knihami) a pravidelně působí také jako porotce a lektor přehlídek amatérského divadla i recitace. Vlastním nákladem vydal knihy EXtrAkty a Pocta Kuběnovi. V letech 2014 a 2015 byl pedagogem jevištní praxe hudebně-dramatického oddělení Pražské konzervatoře. Na pražské DAMU v současnosti zakončuje doktorské studium v oboru Scénická tvorba a teorie scénické tvorby dizertační prací na téma vývoje dramaturgie českých oblastních divadel po roce 1989. Rád sleduje veškeré kulturní dění – od divadla, přes film, výtvarné umění i hudbu až například k poezii.

Robert Janda

experimentální básník

Narodil se v Plzni, kde také žije. Jeho tvorba vychází z poetiky experimentální poezie. Namísto matematické hry se slovy však směřuje k hlubšímu vnímání lidské existence. Vydal několik básnických sbírek jako Parapoesie, Omamné oděry, Vyplazený jazyk ad., básně v próze s názvem Bohorovně horory a sestavil výběr ze světové poezie nazvaný Ultimátní básník u bran absolutna, kde shromáždil verše svých iniciačních autorů, jakými jsou Rimbaud, Blake, Rilke, Celan, Nerval, Artaud, Michaux, Gilbert-Lecomte či Máchá, Holan a další. Publikoval také v časopisech např. Iniciály, Souvislosti, Literární noviny.

Jakub Doubrava

herec, režisér Českého rozhlasu

Rodák z Českých Budějovic absolvoval DAMU – obor herectví na Katedře alternativního a loutkového divadla. Ztvárnil hlavní roli v televizním filmu Kousek nebe režiséra Petra Nikolaeva, hostuje v Jihočeském divadle v inscenaci Saturnin. Jako režisér Českého rozhlasu se věnuje zejména literárním pořadům. Založil a tvoří Kabaret Kajbar a experimentální divadelní skupinu TEATR RAJDO. Je autorem veřejných pořadů Četba na přání (České Budějovice) a Cafe Jednorozec (Klatovy), příležitostně porotcuje recitační a divadelní přehlídky.

Apolena Veldová

šéfka Činohry DJKT

Členka a od sezóny 2019/2020 zároveň šéfka činoherního souboru Divadla J. K. Tyla spolupracuje s Literární kavárnou už od jejího počátku, v letošní sezóně se stala také součástí poroty. V minulých ročních připravovala finalisty formou workshopů mimo jiné i na veřejná čtení a její zásluhou dostal Galavečer Literární kavárny punc profesionality a jedinečnosti. Po absolutoriu Pražské konzervatoře nastoupila Apolena do činoherního souboru dnešního Národního divadla moravskoslezského v Ostravě, kde účinkovala také v Komorní scéně Aréna. K jejím klíčovým rolím zde patří Desdemona v Othellovi, Rosalinda v Jak se vám líbí, Kateřina ve Zkrocení zlé ženy a další. Za Emilií Marty z Věci Makropulos (1995) se objevila v užší nominaci na Cenu Thálie. Po působení v pražském Švandově divadle v letech 2002–2013 nastoupila již jako zralá herečka do činohry DJKT, kde od té doby osobitě ztvárňuje role nejrůznějších charakterů. Na pražské a ostravské konzervatoři a na AMU v Praze vyučovala herectví a jevištní řeč.

Soňa Kratochvílová

PR specialista na FDULS ZČU v Plzni

Vášnivá čtenářka a členka souboru AMCETH divadla Dialog v Plzni vystudovala obor Cizí jazyky pro komerční praxi (Německý jazyk – Francouzský jazyk) a Teorii a filozofii komunikace na Západočeské univerzitě v Plzni. V současné době působí jako PR specialista na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara a je manažerkou nadace Sutnar – Nadace Radoslava a Elaine Sutnarových. Kromě knih a divadla se věnuje zpěvu.

Fiip Koryta

slamer, hudebník, moderátor a pedagog

Ve světě slam poetry je známý jako Dr. Filipitch. V tomto specifickém stylu básnickozpívaného autorského přednesu se stal v roce 2017 mistrem ČR, vicemistrem ČR v r. 2019 a v duo slamu zvítězil na Mistrovství ČR zatím třikrát – v roce 2017, 2018 a naposledy 2020. Vedle slamera je Filip také básníkem, prozaikem, hudebníkem, moderátorem i pedagogem. Jeho básnickou tvorbu si můžete užít hned ve třech sbírkách – Chlípnost, S tebou a bez tebe a Fotogenic-ké problémy, slamové texty pak ve dvou sbírkách s názvy Test tvoji trpělivosti a Promiň, a jistě bude stát za to nahlédnout i do jeho autobiografické prózy s názvem Falknov Calling.

PARTNEREM LITERÁRNÍ KAVÁRNY JE KNIHKUPECTVÍ LUXOR.

LUXOR

V KNIHKUPECTVÍ JAKO DOMA

LUXOR

Partnerem Literární kavárny je knihkupectví Luxor.

Vydalo Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni, příspěvková organizace,
za finanční podpory MK ČR a Plzeňského kraje.
Zřizovatelem divadla je statutární město Plzeň.

Grafické zpracování: Miroslav Herejk

Sazba: Miroslav Herejk

Fotografie: Irena Štěrbová a soukromé archivy účastníků

Tisk: Dragon Print s. r. o.